

Bareel

Tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders

Dossier sociale zekerheid

scholingskansen
tweede generatie

Jaargang 2 - nummer 6 - driemaandelijks

Bareel

een uitgave van de v.z.w. (in oprichting) BAREEL.

Redactie:

Sarie Abdeslam, Miek Aerts, Frank Bundervoet, Monique de Jonge, Patrick Foré, Luk Michiels, Frank Moulaert, Lieselot Pittery, Hugo Swinnen, Lieven Vandenberghe (hoofredacteur) en Tin Wouters.

Medewerkers:

Rita Bollen, Achmed Oubari, Jan de Staelen, Johan Vandenberghe en Lode Van Look.

Eindredactie en lay-out:

Monique de Jonge.

Foto's:

Jan de Staelen, Marcel Schuurmans, Annemie Vermeulen.

Tekeningen:

Monique de Jonge.

Druk:

Pencoprint, Willele.

Redactie en administratie:

Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.
Het O.C.G.B. staat in voor de administratie. Tel.: 02/216.78.30.

Abonnementen:

Gratis abonnement voor wie om één of andere reden in deze problematiek geïnteresseerd is. Anderen kunnen zich abonneren tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het Onthaalcomité voor Gastarbeiders van Brabant met de vermelding « Abonnement Bareel ».

In beide gevallen dient men de invulstrook in dit nummer volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

Overname:

Geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

inhoud

Vreemdeling en ziekteverzekering

p. 3

Vreemdelingen hebben het moeilijk met de Belgische ziekteverzekering. Ze vragen zich af: hoe zit dat nu precies in één? De ziekenkas, het ziekenboekje, het geheel van wetten en reglementen? Zij staan met hun vragen alleen. Behalve een aantal problemen een aantal alternatieven.

Een geschoolde gastarbeider, hoe bestaat het

p. 4

Gastarbeiderskinderen moeten een lange weg afleggen om het Belgisch diploma te behalen. In de vier scholen voor bijzonder onderwijs in Anderlecht, vinden we 33 % vreemdelingenleerlingen. Waar komen ze later terecht? Blijft de groep van de tweede generatie binnen de arbeidersklasse te situeren of is er wel degelijk vooruitgang in de scholingsgraad? Naast onderzoekswerk geven M'Hammad en Mohamed hun mening in een interview.

Hassan speelt poker met Marokkaanse volk

p. 8

Wat roert er in Marokko? Een beknopt overzicht.

Dossier sociale zekerheid

p. 9

De Belg weet te weinig wat de vreemdeling in België kost. Vandaar dat hij gemakkelijk gehoor geeft aan geroddel.

In hoeverre zijn vreemdelingen voor de sociale zekerheidsinstellingen (kinderbijslag, werkloosheidssteun enz...) juridisch gelijk of verschillend? Hoewel sommige nationaliteiten er in slagen zichzelf uit het juridisch slop te halen. Toch is het meest opvallend kenmerk van de rechtshulpverlening aan vreemdelingen « ondeskundigheid ».

Een uitgebreid dossier, gestaafd met statistieken.

Even Spaans als Don Quichot

p. 18

Een voetbalploeg in Aalst groeide uit tot een centrum waar een 57-tal Spaanse families elkaar ontmoeten. Meer over dit Spaanse migrantencentrum in het interview op p.

Wolven onder kulturele dekmantel

p. 20

Grijze wolven opereren onder een kulturele dekmantel. Eerst waren ze gekoncentreerd in Nederland, nu verschuiven ze hun activiteiten naar België en Frankrijk.

Een artikel over deze uiterst rechtse Turkse beweging en een lijst van verenigingen waarin ze actief zijn.

Culinaire rubriek

p. 21

Bareel ging eten in een Grieks restaurant. Hugo Swinnen laat je watertanden.

En verder

Abonnementsstrook

p. 21

Rechtzetting

p. 21

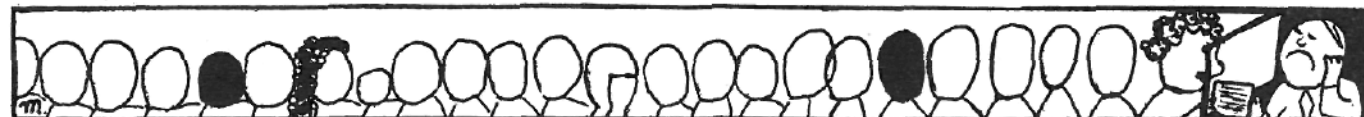
Dokumentatie

p. 22

Beknopt

p. 24

Vreemdeling en ziekteverzekering

Vreemdelingen hebben het moeilijk met onze ziekteverzekering. Ze weten wel dat ze uitkeringen krijgen in geval van ziekte. Het is hen genoeg bekend dat de kosten van de dokter en van geneesmiddelen gedeeltelijk worden terugbetaald. Ze beseffen heel goed dat dit alles samenhangt met de ziekenkas en dat men zijn ziekenboekje niet verliezen mag. Maar... hoe zit het allemaal precies ineen?

Ook Belgen hebben aan de ziekteverzekering een moeilijke klant. Het is een verduiveld ingewikkeld geheel van wetten en reglementen met talrijke instellingen en diensten die het systeem waar moeten maken (ziekenkassen, RIZIV, Fonds Arbeidsongevallen...). Daarom schieten patiëntenraden, gezondheidskomitees e.d.m. uit de grond om de patiënt weerbaar te maken ten opzichte van de onoverzichtelijke kluwen van de ziekteverzekering.

De vreemdeling staat echter alleen. Als hij een probleem heeft, vertelt een vriend of kennis wat hij moet doen, anders wendt hij zich noodgedwongen naar de ziekenkas of naar één of andere sociale dienst voor vreemdelingen.

Vreemdelingen zijn onbekend met onze typische westerse wijze van administratie voeren, welke stoelt op talloze regels en het invullen van vele papieren met spoed en grote nauwkeurigheid. Onze sociale zekerheid is hier van een schoolvoorbeeld.

De eerste grote hindernis voor de vreemdeling is de bureaucratie van de ziekteverzekering. Daarbij komt nog het taalprobleem en het feit dat vreemdelingen nogal moeilijkheden hebben bij het exact formuleren van een probleem.

Er klopt iets niet, maar wat juist kan dikwijls niet duidelijk gezegd worden. Het is aan de ziekenkas of sociale dienst om alles uit te knobbelen en telefoontjes te doen om te weten wat er aan de hand is. Gevolg is dikwijls wrevel en op de lange duur zelfs onwil om rustig naar problemen van een vreemdeling te luisteren. Het valt onthaaldiensten voor vreemdelingen op, hoe geregeld vreemdelingen met iets aankomen, waarvoor ze al naar de ziekenkas geweest zijn. Het komt er dan meestal enkel op neer om te « vertalen » wat daar gezegd werd. Vele moeilijkheden die vreemdelingen met de ziekenkas hebben worden ervaren als willekeurig. Zij zien de

band niet tussen een weigering van uitkeringen en een niet ingevuld papier (bvb. het papier dat de ziekenkas van het land van herkomst, bij ziekte tijdens het verlof aldaar, moet insturen), of de band met een ander reglement (bvb. het dalen van het bedrag van de uitkering bij het verstrijken van de periode van gewaarborgd loon).

Dit kan wel eens tot vreemde situaties leiden. Zo heb ik kennis van een geval waar een vreemdeling zich door de adviserende geneesheer van de ziekenkas gezocht voelt, omdat hij nooit uitkeringen bekomt bij ziekte tijdens het verlof in het herkomstland.

Nochtans had deze vreemdeling telkens (onwetend) verzuimd één of ander voorschrift na te leven. Het schijnt onmogelijk hem dit duidelijk te maken.

Ons ziekteverzekeringssysteem blijkt wel ondoorgrondelijk voor mensen die nooit geleerd hebben dat abstracte regels gedrag en situaties bepalen.

Welke problemen?

Het meeste last hebben vreemdelingen vooral met: de tijdige aangifte en de erkenning van de ziekte, met alle gevolgen vanden op de werksituatie; arbeidsongevallen en invaliditeit bvb. dat men na 1 jaar op invaliditeit komt en dan het bedrag kan veranderen; last but not least, ziekte, tijdens een verblijf (vooral dan de vakantieperiode) in het land van herkomst.

Vooral met Turkije en de landen van Noord-Afrika zijn er moeilijkheden betreffende de toepassing van de verdragen, die afgesloten werden om de toekenning van de uitkeringen en van tussenkomsten in de gezondheidszorgen te regelen.

De sociale zekerheidsorganen — van het land van verblijf en de ziekenkassen in België moeten hiertoe ingewikkelde controleprocedures naleven. Nochtans worden vooral in Turkije en Noord-Afrika de verdragen gebrekkig nageleefd. Knelpunt is het niet tijdig

insturen der controlepapieren naar de mutualiteit (de zgn. BM8 voor Marokko en BT 12 voor Turkije), zodat de ziekte pas heel laat kan erkend worden. De vreemdeling is hiervan de dupe.

Oplossingen?

Het verspreiden van eenvoudige basisinformatie aan vreemdelingen lijkt een eerste opdracht. Hiervoor moeten geeignende technieken ontworpen worden, ook voor de verspreiding van de informatie. Schriftelijke informatie in de vorm van brochures is nuttig, maar stelt grote problemen op het vlak van begrijpelijkheid (te abstract, moeilijke termen, te vereenvoudigd, lage scholingsgraad, zelfs analfabetisme van doelgroep).

Visuele informatie, bvb. strips werden in Nederland al geprobeerd. De beste wijze van informatieoverdracht is voor sommige groepen vreemdelingen wellicht de mondelinge overdracht (ge-luidsbandjes bvb.).

Vervolgens moeten de uitvoeringsorganen — hoofdzakelijk de ziekenkassen — meer openstaan voor hun vreemdelingenleden en bereid zijn meer tijd en geduld aan hen te besteden. De ervaring wijst uit dat hiermee vele problemen van de baan zouden zijn. Dit vraagt vanzelfsprekend om gerichte voorlichting over de typische problemen van de vreemdelingen met de ziekteverzekering.

De doeltreffendheid van de informatieverspreiding aan vreemdelingen veronderstelt trouwens een zekere vrouwenrelatie.

In België is wat dit betreft — in vergelijking met het buitenland — nog weinig ernstig werk verricht. Het is heus niet nodig dat ziekenfondsen en onthaaldiensten wachten op een vereenvoudiging van de ziekte- en invaliditeitsreglementering.

Johan Vandenberghe

Een geschoolde gastarbeider, hoe bestaat het ?

Sinds enkele jaren vinden we naast de reeds goed ingeburgerde Italiaanse en Spaanse jongelui, een hele groep Noordafrikaanse jongeren die weliswaar niet onder Belgisch gesternte geboren zijn, maar die toch hun belangrijkste schoolopleiding in ons land gekregen hebben.

Over de lange weg die ze moeten afleggen om een Belgisch diploma te behalen, en over de moeilijkheden die ze dan nog ondervinden om werk te vinden aangepast aan hun opleiding, gaat het volgende verhaal.

Waar beginnen de problemen ?

Laten we dit verhaal bij het begin beginnen. Het universele probleem van als deze jongelui begint volgens Rex en Moore in « Race Community and Conflict » bij de aankomst van deze kinderen in het gastland: « ... autochtone en immigranten-kinderen worden gekonfronteerd met een reeks gedragsnormen en doelen (eigen aan het gastland) die hun aangeleerd worden door ouders, leraars, massa-media enz... ».

Deze sociale normen komen voor immigrantenkinderen dikwijls niet

overeen met de normen die ze van thuis uit meekrijgen « konflikt in de sociologische betekenis van het woord — binnen de sociale structuur — wordt dan bovendien een konflikt in psychologische zin : binnen de persoonlijkheid van het individu.

Twee punten vallen op :

De onzekerheid van kinderen, leraars en ouders over de soort van samenleving waarop deze kinderen voorbereid worden.

De afwezigheid van technieken om af te rekenen op de specifieke problemen van die groepen van kinderen, eens de eenmaal verlangde soort van samenle-

vingsvorm waarin zij zich willen ontplooiën is gedefinieerd ».

M'Hamad en Mohamed (twee jonge Marokkanen die behoren tot de « tweede generatie » Marokkanen, die in tegenstelling tot hun voorouders al een heel tijdje op de Belgische schoolbanken sieten en die na veel ploeteren en leren een Belgisch diploma op zak hebben waarmee zij trachten zich een gekwalificeerd plaatsje te veroveren op onze nationale arbeidsmarkt) vertelden me in een interview dat er een eilandje zou moeten worden opgericht voor alle thuisloze immigrantenkinderen, die niet in het gastland worden aan-

Je zou bijna een eilandje moeten inrichten. Speciaal voor alle thuisloze immigrantenkinderen die nergens kansen krijgen.

Foto J.d.S.

M'Hamad : (...) Het belangrijkste probleem was toch de taal. Je komt in een vreemd land met een vreemde taal en je moet naar school. Dan kom je automatisch in klassen terecht bij kinderen die jonger zijn dan jij. De leraar weet niet wat hij met je moet beginnen, je voelt je in een hoekje gedrukt en niemand kijkt nog naar je om.

Geen wonder dat zoveel immigrantenkinderen hun schoolopleiding vlug opgeven en als ongeschoolde gaan werken (...)

Mohamed : (...) En dan is er nog het probleem van de ouders : zij kunnen de kinderen niet begeleiden in de schoolopleiding want ze zijn analfabeet. De kinderen maken geen huiswerk en doen wat ze willen. De ouders begrijpen niets van de schoolrapporten enz...

De scholen zouden echt informatie in de moedertaal moeten geven voor de ouders. Het maand- of jaarrapport van het kind zou ook in de moedertaal van de ouders moeten worden opgesteld ! (...)

M'Hamad : (...) Ik geloof wel dat wij uitzonderingen zijn. De meesten gaan vlug ongeschoold werk doen, als ze tenminste werk vinden. Anders lopen ze op straat en vormen benden. Je moet dat begrijpen : ze zijn nergens thuis : hier in België worden ze niet aanvaard omdat ze een « vreemdeling » zijn, maar als ze dan op vakantie gaan in Marokko zijn ze ook al helemaal vervreemd van de familie en de gewoonten daar ! Daar zijn ze ook vreemdelingen. De kinderen begrijpen de ouders niet meer : die willen de oude tradities hooghouden maar de kinderen willen dat niet meer, ze zien heel andere dingen op TV enzo !

Je zou bijna een eilandje moeten inrichten, speciaal voor alle thuisloze immigrantenkinderen, die nergens kansen krijgen op school, nergens werk vinden en nergens thuishoren (...)

vaard maar ook niet meer door de achtergebleven familieleden met vreemde gewoonten in hun moederland.

Emotioneel thuisloos zijn is één ding, het feit of een individu gewaardeerd wordt door de samenleving hangt nog altijd voor een groot stuk af van zijn positie op de arbeidsmarkt. Wat zijn daar de kansen voor de tweede generatie immigranten ? Is er vooruitgang te merken tegenover de positie die hun ouders op de arbeidsmarkt innamen, achteruitgang, stagnatie ?

Blijven zij deel uitmaken van de zogenoemde groep werknemers uit de secundaire arbeidsmarkt ?

Allemaal vragen waarvoor diepgaand onderzoek nodig is (wat helaas niet bestaat), maar waarop we met het ons momenteel beschikbare materiaal een begin van antwoord op trachten te geven.

Hoe doen deze jongelui het op school ?

Waarom hechten we zoveel belang aan de schoolopleiding ?

Gastarbeiderskinderen worden immers op school, en niet thuis volgens onze normen gesocialiseerd.

Op school ligt dus de basis van hun specifieke problemen. Zoals we reeds stelden wordt er een ander gedragspatroon dan thuis gehanteerd en aangeleerd. Bovendien worden ze dikwijls slecht aanvaard door autochtone leraars en leerlingen die dikwijls een zeer snelle en volledige aanpassing van de

immigrantenkinderen eisen. Maar op school wordt ook de verdere beroepsloopbaan bepaald. Een belangrijke vraag lijkt ons dan ook : in hoeverre worden de gastarbeiderskinderen langs het onderwijs reeds naar bepaalde posities of beroepen op de arbeidsmarkt gedraaineerd ?

Daar bestaan verschillende mechanismen voor : de onwetendheid van de ouders betreffende andere studiemogelijkheden dan beroeps- of vakonderwijs ; de meestal geringe financiële draagkracht van de ouders ; kinderen die uitsluitend wegens taalmoeilijkheden naar het bijzonder onderwijs worden verwezen of naar de laagst gekwalificeerde onderwijsvormen enz...

Over de schoolsituatie van de tweede generatie immigranten willen we het volgende naar onze mening relevante onderzoekje aanhalen, uitgevoerd in de Brusselse gemeente Anderlecht, door het C.A.S.I. (Centre Di Azione Sociale Italiano).

De C.A.S.I. deed een vergelijkend onderzoek naar de schoolsituatie van vreemde en Belgische kinderen in een aantal Anderlechtse scholen, die geselecteerd werden naar het percentage vreemde leerlingen. Vermits het om de gemeente Anderlecht gaat, een eerder volkse gemeente en zeker geen residentiële gemeente, kunnen we aannemen dat wanneer men over vreemde leerlingen spreekt, alhoewel niet gespecificeerd, het hier gaat om hoofdzakelijk

immigrantenkinderen. De mensen van het C.A.S.I. gingen rondsnuffelen in de gegevens van 11 scholen van deze gemeente. Zes van deze scholen leidden meer dan 84 % van vreemdelingenkinderen op, en de vijf overige hebben een gemiddelde van 10 % vreemdelingenkinderen.

De gegevens dateren uit het schooljaar 1974-1975.

De zes eerst vermelde scholen liggen in een « volkse » buurt, de vijf overige in een buurt met ietwat meer « standing ».

Men wilde de zogenaamde « ghetto-scholen » (de eerste zes) vergelijken met scholen waarvan het percentage vreemdelingenkinderen ongeveer overeenstemt met het percentage vreemdelingen van de hele natie.

Een eerste aanuiding van de specifieke schoolsituatie van de migrantenkinderen en dus hun latere kansen op de arbeidsmarkt leek de achterstand in de studies van vreemdelingenkinderen tegenover de Belgische kinderen. Veel achterstand verkleint de motivatie om verder te studeren na de schoolplichtige leeftijd.

De immigrantenkinderen accumuleren een achterstand die in procenten uitgedrukt het dubbele van de achterstand van de Belgische kinderen bedraagt. In sommige gevallen is er zelfs een verhouding van 3 tot 1.

In het zesde leerjaar vertonen de immigrantenkinderen die een achter-

stand opliepen van meer dan 2 jaar het volgend panorama :

8 % 3 jaar achterstand.
2 % 4 jaar achterstand.

Onder de Belgische kinderen vindt men :

1,5 % 3 jaar achterstand.
niemand met 4 jaar achterstand.

De buitenlandse jongens vertonen een hogere achterstandsindex dan de meisjes.

Een tweede aanduiding is de studierichting die de immigrantenkinderen volgen :

De grote meerderheid studeert voort naar het lager onderwijs maar : op 100 kinderen die humaniora beginnen zijn er 79 Belgen.
(bij de meisjes zelfs 86).
op 100 kinderen die technisch of beroepsonderwijs volgen zijn 75 immigranten (en zelfs 87 bij de jongens).
Degenen die onmiddellijk na de schoolplichtige leeftijd gaan werken zijn in 96 % gevallen immigranten.
De kinderen waarvan de samenleving na de studies elk spoor verliest zijn in 77 % van de gevallen immigranten.

Om dit beeld te vervolledigen vergelijken we de aanwezigheid van Belgen, Italianen en van immigrantenkinderen uit deze Brusselse gemeente in de twee grote studierichtingen — humaniora enerzijds, technische en beroepsonderwijs anderzijds — met de aanwezigheid van deze groepen in deze twee studierichtingen op nationaal niveau :

Arrondissement Brussel		
	Humaniora	Technisch en Beroeps-onderwijs
Belgen	58 %	42 %
Vreemdelingen, inclusief Italianen	35 %	65 %
Italianen	36 %	64 %
Nationaal niveau		
Belgen	55 %	45 %
Vreemdelingen, inclusief Italianen	34 %	66 %
Italianen	32 %	68 %

Een belangrijke opmerking bij deze tabel : de cijfers voor de deelname van vreemdelingen aan deze twee onderwijsvormen worden voor de vreemdelingen nog omhoog getrokken doordat geen onderscheid werd gemaakt tussen vreemdelingen uit de typische gastarbeiderslanden, en vreemdelingen uit onze buurlanden zoals Nederland, Frankrijk, enz....

De cijfers van het bijzonder onderwijs verdienen ook enige toelichting : in de vier scholen voor bijzonder onderwijs die deze Brusselse gemeente rijk is vinden we 33 % vreemdelingen-leerlingen (Italianen 34 % en Noord-Afrikanen 29 %, samen 63 %, spannen de kroon).

Waar komen deze leerlingen echter later terecht ?

58 % eindigt in specifieke beroepsscholen, 26 % in het speciaal technisch onderwijs en 16 % begint als leerjongen te werken.

Tot besluit kunnen we zeggen dat naarmate de beroepskansen en de maatschappelijke waardering graad van de onderwijsinrichting dalen de vertegenwoordiging van vreemdelingen (Italianen als meer specifieke vertegenwoordigers van de tweede generatie immigranten) groter wordt. We zien bovendien dat de Italianen onder het gemiddelde van de vreemdelingen liggen, in tegenstelling tot de gangbare opinie dat ze gemakkelijker en meer probleemloos geïntegreerd zouden geraken.

Een geschoolde gastarbeider ? Hoe bestaat het ?

De enige degelijk uitgewerkte gegevens over de situatie van de tweede generatie immigranten op de arbeidsmarkt, die ik in België vond, waren die, gepubliceerd door het C.A.S.I. in « Cahiers de l'immigration », n° 20, 1976.

Het betreft hier een onderzoek waarin men is begonnen na te gaan waar de

M'Hammad : (...) Na het laatste jaar A2 had ik graag verder gestudeerd voor technisch ingenieur. Praktisch al mijn klasgenoten studeerden voort. Maar wat wil je, mijn ouders zijn analfabeten en niet zo gemotiveerd om hun zoon te laten studeren.

Waar zouden ze trouwens de informatie halen over de mogelijkheden ? En ik moest ook eindelijk eens wat geld in het laatje brengen. Je bleef je trouwens in de technische afdeling toch wel vreemdeling voelen, zeker als je goed presteerde en dan beloond werd met complimentjes als : « zie hier die woestijnbewoner staan ! Hij kon nog geen lasser vasthouden een jaar geleden, en nu doet hij het beter dan jullie ! » Ik heb wel moeten vechten om in de A2 afdeling te geraken. Een A4-automobiel-mechanica vindt iedereen goed genoeg voor een Marokkaan.

Mohamed : Mij hebben ze gewoon in de A4 gestopt zonder iets te zeggen. Pas in het laatste jaar merkte ik : tiens, die klasmakkers van mij die kunnen volgend jaar nog naar school en ik niet ! Informatie kreeg ik dus niet veel. Ik had ook wel graag verder gestudeerd voor A2 of zelfs technisch ingenieur, maar iedereen zei altijd dat dat veel te moeilijk was voor mij (...).

tweede generatie Italianen (als prototype van een tweede generatie immigranten) terecht kwam op de arbeidsmarkt.

De verantwoording waarom men de groep Italianen neemt als onderzoeks-object dient wellicht gezocht te worden in het feit dat in België slechts bij de groep van Italianen en Spanjaarden, onze oudste inwijkelingenlagen, een uitgebreide tweede generatie voorkomt, die de leeftijd bereikte om zich een plaats op de arbeidsmarkt te verwerven. Deze inwijkelingsgroepen verblijven inderdaad reeds vanaf ongeveer 1946 in ons land.

We beschikken momenteel nog niet over gegevens over een eventuele tweede generatie van niet-EEG-ers en hun eventuele positie op de arbeidsmarkt. Dit ligt o.m. ook aan het feit dat we hier meestal nog niet van een echte tweede generatie kunnen spreken : deze nationaliteiten begonnen slechts omstreeks de jaren '64 in grote groepen ons land binnen te sijpelen. Dat de jongelui met deze nationaliteiten dezelfde moeilijkheden ondervinden hebben we proberen duidelijk te maken met de hier gepubliceerde stukken uit het interview met M'Hammad en Mohamed.

Wat het onderzoek zelf betreft :

Men heeft voor een aantal groepen jongere vreemdelingen proberen na te gaan :

Welk beroep ze uitoefenen : in welke grote socio-professionele categorie ze te situeren vallen.

Of ze erin geslaagd zijn hun eigen werkpositie te verbeteren, in vergelijking met die van hun vaders.

M'Hammad : Werken en geld verdienen ja ! Maar dat was niet zo simpel. Toen ik mijn diploma op zak had ben ik wel naar 9 verschillende werknemers gestapt op enkele maanden tijd. Telkens hetzelfde liedje : je moest ervaring hebben, je moest Belg zijn, of allebei, of de plaats was al opgevuld enz....

Het strafste maakte ik mee op de STIB in Brussel. Daar mocht ik met mijn A2 diploma niet als techniek beginnend omdat de Belgen geen bevelen willen aannemen van een jonge Marokkaan. Daarna deed ik aan een examen mee als gewoon kondukteur, maar ik mocht nog niet beginnen, want een Marokkaan met een A2 diploma was precies verdacht.

In België zoekt men ongeschoolde gastarbeiders, handlangers, geen gediplomeerden. Ik ken zelfs verschillende gastarbeiders die een geschoold beroep op hun paspoort hadden staan, en die dat lieten veranderen in handlanger, omdat ze anders nergens aan werk geraakten. Ongeschoolde gastarbeiders zijn gemakkelijk uit te buiten, geschoolden heeft men niet nodig, daar zijn Belgen voor !

volgende interessante percentages voor de leeftijdscategorie 14-29 jaar.

Zelfstandigen	: 0,5	
Bediende	: 19,2	
Arbeider	: 71,2	
Leerjongen	: 7,3	= 80,1 %
Helper	: 1,6	
Onbekend	: 0,2	

a) De onderzochte categorieën waren : Italianen, vrijgezellen, geboren in België, andere Italianen, geboren in België, vreemdelingen (de totale populatie, die van onze buurlanden inbegrepen, inclusief de Italianen), een steekproef van de totale Belgische bevolking, de totale groep van Italianen.

b) Het lijkt ons interessant om hier even de algemene onderzoeksresultaten weer te geven :

Waar de meerderheid van deze jongelui van Italiaanse of vreemde nationaliteit wordt tewerkgesteld is overduidelijk.

De categorie van de arbeiders, leerjongens en helpers is bij de vreemde nationaliteiten overal, maar vooral tussen de leeftijd 20-24 jaar, oververtegenwoordigd.

Leeftijd	15-19	20-24	25-29
beroepsgroep	Zelfst. Arb. Be- diende- helper	Z. A. B L. H	Z. A. B L. H
Nationaliteit			
Italianen geboren in België	16,1 83,8	27,3 72,5	35,5 64,2
Vreemdelingen inclusief Italianen	13,7 86,2	25,9 73,9	31,4 68,3
Belgen	24,1 75,7	47,7 52,4	55,4 44,5

Tussen 15-19 jaar hebben Italianen, geboren in België 1 kans op 5 om bediende te worden.

Vreemdelingen (algemeen - inclusief Italianen) hebben 1 kans op 6 om bediende te worden.

Belgen hebben 1 kans op drie.

Nemen we nog even de categorie van de Italianen apart dan vinden we de

De categorie van de arbeiders, leerjongens en helpers is bij de vreemde nationaliteiten, overal maar vooral bij de leeftijd tussen 20-24 jaar oververtegenwoordigd.

De categorie arbeiders is naar ons gevoel echter te weinig gedifferentieerd naar scholingsgraad.

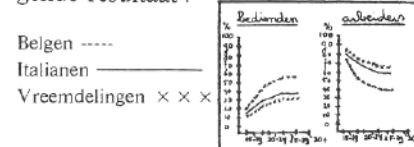
Een ongeschoolde handlanger is wel iets anders dan een vakman.

Andere studies (cr. Debbaut Univ. Gent) tonen aan dat er bij de jonge generatie immigranten wel degelijk vooruitgang te merken is qua scholingsgraad als arbeider. Hij noteert veel halfgeschoolden onder de jongeren.

Dat de geschooldheid van de immigrantenjongelui wel degelijk een vooruitgang betekent in hun sociale status, die niet altijd wordt geapprecieerd door de Belgische bevolking, merken we in het interview, met M'Hammad en Mohamed.

Hoe staat het met de kansen van jonge Italianen en jonge vreemdelingen om een « witte-boord-job » te gaan uitoefenen ?

Grafisch voorgesteld geeft dit het volgende resultaat :

Enkele opmerkingen bij deze grafiek :

Ook hier weer enigszins vertekende cijfers voor de vreemdelingen omdat geen onderscheid werd gemaakt naar nationaliteit, en dus bv. EEG personeel of kaderpersoneel van grote bedrijven meegerekend werden.

Het laatste horizontale gedeelte van de lijn betekent waarschijnlijk dat men veronderstelt dat men op de leeftijd

van ong. 25 jaar een min of meer vaste positie binnen de arbeidslaan heeft verworven.

Uit deze tekening kunnen we vaststellen dat : de sociale vooruitgang van de tweede generatie Italianen, voor zover die door de arbeidsplaats wordt gedetermineerd, veel minder uitgesproken is dan algemeen wordt verwacht. De sociale positie van deze Italianen staat veel dicht bij die van de vreemdelingen dan bij die van de Belgen. Voor degenen die geboren werden tussen 1945 en 1955 was er echter op de Belgische arbeidsmarkt meer plaats als bediende de laatste jaren. Ze profiteerden er echter niet van, de overgrote meerderheid van deze bedienden-plaatsen werden door Belgen ingenomen.

Uit andere cijfergegevens van het C.A.S.I. blijkt wel dat binnen de categorie arbeiders, door de Italiaanse tweede generatie wel promotie werd gemaakt. Het blijkt dat de grote meerderheid Italianen, nog tot ong. 18-19 jaar studeert. Dit wettigt de veronderstelling dat ze, alhoewel steeds onder het statuut van arbeider tewerkgesteld, toch iets beter gekwalificeerde functies uitoefenen dan die waarvoor hun vaders naar hier werden gehaald. Bij de vreemdelingen in het algemeen is dit ook wel het geval alhoewel ook hier weer rekening moet worden gehouden met een vertekening van de cijfers vermits geen onderscheid naar nationaliteit werd gemaakt. Het percentage werklozen is in beide gevallen relatief laag (resp. 3,4 - 4,1 binnen alle categorieën inaktieven, zoals zieken, gehandicapten, enz....).

Tot algemeen besluit kunnen we stellen dat, hoewel er misschien binnen de beroepsgroep van de arbeiders enige verschuiving plaats gehad heeft in scholingsgraad (alhoewel dit hier niet wordt bewezen), men toch merkt dat praktisch de hele groep van tweede generatie Italianen binnen de klasse arbeiders te situeren blijft.

Van wezenlijke maatschappelijke vooruitgang is dus geen sprake.

Hun scholingsgraad werd misschien enigszins aangepast aan vernieuwde behoeften van de Belgische industrie (halfgeschoolden bv.) maar dit kan ons niet doen besluiten dat de tweede generatie immigranten, met als prototype de Italianen, de inferieure plaats van de gastarbeiders op de arbeidsmarkt heeft kunnen doorbreken.

Miek Aerts

Hassan speelt poker met Marokkaanse volk

De oorlog wordt weer aangezwengeld

Hassan II kondigde in zijn rede van 8 maart jongstleden een hardere koers ten aanzien van het Polisario-front en de Saharaouis aan. Het gaat hem echter in de Sahara niet voor de wind. Op het militaire vlak krijgt het Marokkaanse leger de ene nederlaag na de andere te inkasseren: Sekhat, Oum Drouss, Oum Dreiga en Lemsiel aan de poorten van El Ayoun en Tan-Tan zijn de bewijzen.

Op het diplomatieke vlak is Hassan in de hoek geduwd. Steeds meer landen erkennen officieel de Sahara-republiek. Betreurenswaardig voor de koning is dat de Franse minister voor buitenlandse zaken Olivier Stirn zich een en ander liet ontvallen over het zelfbeschikkingsrecht en de vrijheden van het Saharaoui-volk. De door Hassan zo gegeerde opening naar Algerije zit er niet meer in sinds Chadly, president van Algerije verklaarde dat hij op het standpunt van zijn voorganger, Boumedienne, blijft. Hassan mag zich nog gelukkig prijzen dat de Franse regering enkele leveringen van militair apparaat wenst af te werken waardoor deze de betrekkingen met Marokko niet kan afbreken.

Hassan wil sociale vrede en benoemt nieuw eerste-minister

De oorlog kost veel aan de Marokkaanse bevolking. Dagelijks stijgen de prijzen van de verbruiksgoederen. Kritiek tegen het regime neemt toe bij de gezinnen van oorlogsslachtoffers. Zij verloren hun zonen die voor sommigen de enige garantie voor hun oude dag betekenden. Stakingen van fabrieksarbeiders nemen met de dag toe. Aan scholen en universiteiten groeit het verzet als gevolg van de voortdurende aanhoudingen van studiegenoten en leraars, de bloedige onderdrukking van betogingen in Casablanca en ook als gevolg van de aanwezigheid van de sjah in Marokko.

Nieuw is de ontevredenheid onder de kleine handelaars, de bazaris, op wiens rug de regering de verantwoordelijkheid voor de prijsstijgingen afschuift.

Dit alles maakt dat het Marokkaanse regime het hoe langer hoe meer moet

hebben van een façade. Op het politieke vlak valt zo de aanstelling van de nieuwe eerste-minister te bezien. Volgens het weekblad « Jeune Afrique » kan men de nieuwe eerste minister M. Maâti Bouabid wel aanzien als « de man van de opening naar links ». Bouabid was lid van de U.N.F.P. (Union Nationale des Forces Populaires). Van 1958 tot 1960 was hij voor zijn partij minister van arbeid. In 1960 wordt de U.N.F.P. in de oppositie gedreven, Bouabid wordt stoffhouder en voorzitter van de Marokkaanse balie. In die priode blijkt hij heel wat pleidooien gevoerd te hebben voor syndicaten. In 1977 wordt hij minister van Justitie, waarop hij uit zijn partij wordt gestoten.

Zijn profiel en zijn goede relaties met de vakbonden maakt een nieuwe dialoog tussen de vakbonden en de regering tot een mogelijkheid.

Maar ook de « sociale maatregelen » van het nieuwe kabinet blijken een façade te zijn. Na jaren van loonstop en van galoperende inflatie besloot de regering tot het optrekken van het gemiddelde loon met 30 %. Het tijdschrift Afrique-Asie wijst erop dat de berg slechts een muisje heeft gebaard. Inderdaad zoals reeds vermeld neemt de koopkracht van de Marokkaanse bevolking af. De regering heeft geen geld om haar sociale maatregelen te betalen en zal de kosten opnieuw afwentelen op de bevolking. En zoals dit het geval was in het verleden zal de prijs van de thee, de suiker, het autobusvervoer en de verbruiksgoederen de hoogte ingaan. De sociale onrust zal daarmee niet afnemen. Ondanks de benoeming van Bouabid blijkt de opening naar links in realiteit maar zeer nauw te zijn. Vijfhonderd ambtenaren werden uit de onderwijs- en gezondheidsadministratie verwijderd nadat ze besloten hadden in staking te gaan. Het proces dat tegen hen aan de gang is is de zoveelste krachttoer van het regime.

Iran is het voorbeeld

Bij de beoordeling van dit Marokkaanse pokerspel is Iran velen tot voorbeeld. Mohammed El-Basri, leider van de Marokkaanse oppositie, verklaarde onlangs in Casablanca dat hij

in Teheran verwelkomd werd met slogans als *weg met de sjah* en *weg met Hassan - het Marokkaanse leger is tegen de koning en om het ver weg van zijn troon te houden heeft hij het de Sahara en Suez ingestuurd!* Tekenend waren ook de manifestaties tegen het verblijf van de sjah in Marakkech.

Of het verzet tegen de sinds jaren bestaande situatie in Marokko met dezelfde religieuze animatie zal verlopen is een andere vraag. De Islam in Marokko is sunnitsch van strekking. Al degenen die iet of wat religieus gezag hebben bij de bevolking staan nog achter de sacralisatie van Hassan's macht. De koning verzorgt in dit verband goed zijn propaganda. Op de tiende Islamitische Conferentie van de ministers van buitenlandse zaken, die doorging te Fez, heeft hij proberen aan te tonen hoe bekommerd hij wel is voor het welzijn van zijn Palestijnse broeders en dat hij wel degelijk behoort tot het Arabische kamp. In zijn welkomst-rede heeft hij zich, zij het niet expliciet, voorgesteld als een tegenstander van de akkoorden van Camp David. Ook hier speelt Hassan poker want is het niet hij die ervoor gezorgd heeft dat Israelitische en Egyptische diplomaten elkaar in Rabat konden ontmoeten?

De betogingen nemen toe

Dit jaar waren de 1 mei-betogingen meer in aantal en groter in omvang. Op de spandoeken kwamen nooit geziene eisen voor: *waar is de politieke vrijheid? - democratie in Marokko = repressie en marteling - volksrevolutie voor een echte verandering!*

Nieuw in deze betogingen was dat hele families van politieke gevangenen en van oorlogsslachtoffers mee opstapten en opkwamen voor de rechten van hun kinderen. Hierin zit misschien wel het hele gevaar voor Hassan: wie in Marokko aan de familie raakt moet weten dat hij een massabeweging kan zetten wat hem zijn troon kan kosten.

Dat de sjah Marokko heeft verlaten voor betere oorden heeft in dit verband zeker zijn betekenis.

Luk Michiels

Dossier sociale zekerheid

De Belg weet te weinig wat de vreemdeling in België kost. Vanwaar dat hij gemakkelijk gehoor geeft aan geroddel. In hoeverre zijn vreemdelingen voor de sociale zekerheidsinstellingen (kinderbijslag, werkloosheidssteun enz...) juridisch gelijk of verschillend?

De internationale overeenkomsten spelen hier mee, evenals de wetgeving in het moederland. Gevolgen van de uitblijvende informatie en communicatieproblemen zijn vaak verregaand, hoewel sommige nationaliteiten er in slagen zichzelf uit het juridisch slop te halen. Toch is het meest opvallende kenmerk van de rechtshulpverlening aan vreemdelingen « ondeskundigheid ».

Hoe Sociaal verzekerd zijn vreemdelingen ?

« In deze kritieke periode van werkloosheid en inflatie kunnen wij ons niet meer veroorloven om deze grote troep met hun vrouwen en tientallen kinderen, nog langer op de rug van de gemeenschap te laten leven. Temeer daar een groot deel van deze « gasten » inactief is en leeft op de kosten van mutualiteiten, werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslagfonds, enzovoort. Dat weet U zo goed als wij ». Zo laat zich een recent pamflet van de Vlaamse Militanten Orde uit over « De Gastarbeiders ». Akkoord : de opinie van de leden van deze Orde is niet die van de doorsnee-Belg die, hoewel hij weigerig en soms wantrouwig staat tegenover « de gastarbeiders », hen niet zomaar onder een woordenvloed van verwijten zal bedelven. Toch weet de Belg te weinig over de gastarbeiders in België. Als gevolg daarvan laat hij zich, vaak uit onwetendheid, al te gemakkelijk meeslepen in roddelspelletjes met als speelbal de « vieze vreemdeling ».

Een betere kennis van wat de vreemdeling in België presteert en kost kan die onwetendheid de loef afsteken. Wat de vreemdeling presteert hebben we in een vroeger dossier « Met gastarbeid te loop tegen de crisis » (Bareel 2) reeds uitgelegd. Wat hij kost illustreren we in dit dossier. Onze aandacht spitst zich daarbij toe op de Sociale Zekerheid, in het bijzonder op de sectoren Gezinsbijslag en Werkloosheid. We gaan na in hoeverre de vreemdeling voor deze factoren juridisch en feitelijk gelijk of verschillend van de Belgen behandeld wordt en hoe deze behandeling in de statistieken over de kinderbijslag tot uiting komt. Vooraf echter iets over de « formele » juridische gelijkheid tussen vreemdelingen en Belgen : wat zijn daar de algemene regels ? en de uitzonderingen ?

Juridisch gelijk, niet gelijk

Voor alle werknemers, Belg of vreemdeling, zijn de sociale zekerheidsbedragen gelijk. Houdt dit dan ook in dat de vreemde werknemer dezelfde rechten heeft ?

Foto J.d.S.

Het Belgisch sociaal zekerheidsrecht kan je, volgens de manier waarop ze worden gefinancierd, in twee grote sectoren indelen.

Vooreerst is er de contributieve sektor. Dat is die tak van het sociaal zekerheidsrecht die vooral met de bijdragen van werknemers en patroons wordt gefinancierd. Wil je als werknemer recht krijgen op gezondheidszorg, invaliditeitsuitkeringen, kinderbijslag, werkloosheidsuitkering of pensioen, een vergoeding voor arbeidsongevallen of beroepsziekten ontvangen, dan moet je eerst bijdragen betalen. Doe je dat niet, omdat je illegaal of zwart werkt, dan krijg je ook geen uitkeringen. Voor elke werknemer, Belg of vreemdeling, zijn de sociale zekerheidsbijdragen gelijk. Wat de verplichtingen betreft wordt er dus geen onderscheid gemaakt. Houdt dit dan ook in dat de vreemde werknemer dezelfde rechten heeft ?

Vroeger bestonden er enkele duidelijke discriminaties. Die zijn nu uit de wetgeving verdwenen. Zo voorzag een vroegere bepaling van de pensioenwetgeving in een aftrek van 20 % als de pensioengerechtigde een vreemdeling was. Deze diskriminerende bepaling is in 1967 afgeschaft. Een andere diskriminerende bepaling was tot in 1957 in de kinderbijslag te vinden. Daarvoor werd alleen kinderbijslag uitbetaald voor kinderen van werknemers die de Belgische nationaliteit hadden.

Thans is in de *contributieve sectoren* de gelijkheid tussen Belgische en vreemde werknemers grotendeels verwezenlijkt. Problemen doen zich wel voor als de gastarbeider naar zijn land terugkeert of als zijn gezin in het land van herkomst achterblijft. Ook nu nog

treffen we in de werkloosheidsreglementering enkele specifieke bepalingen voor vreemde werknemers aan. Op de daar bepaalde voorwaarden en beperkingen komen we later terug.

En hoe zit het met de *juridische gelijkheid* in de non-contributieve sektor, de tweede tak van ons sociaal zekerheidsstelsel ? De regelingen in die sektor zijn van vrij recente datum. Ze zijn opgezet om de burgers die om allerlei redenen door de mazen van het sociale zekerheidsrecht vallen (bv. omdat ze geen of onvoldoende bijdragen betaald hebben) uit het slop te halen. Zo kwam het gewaarborgd inkomen voor bejaarden in 1969 tot stand, de algemene en bijzondere tegemoetkoming voor mindervaliden eveneens in

1969, de gewaarborgde kinderbijslag in 1971 en het bestaansminimum in 1974. Het gemeenschappelijk kenmerk van deze voorzieningen, is dat zij niet gefinancierd zijn uit bijdragen, maar uit de algemene middelen, de Staatskas dus. Aan de uitkering ervan zit een onderzoek naar de bestaansmiddelen vast. De voorzieningen zijn immers bedoeld voor mensen die een laag of helemaal geen inkomen hebben.

Hoe zit het nu met de rechten van de vreemdeling in de *non-contributieve sektor* ? In die sector vinden we nog enkele beperkingen terug; beperkingen die vooral te maken hebben met de nationaliteit of verblijfstoestand. Zo wordt de gewaarborgde gezinsbijslag enkel toegekend voor Belgische kinderen die werkelijk in België verblijven. In « behartigenswaardige » gevallen (bv. ongehuwde moeder die in een slechte financiële situatie verkeert) kan de Minister van Sociale Voorzorg van deze « nationaliteitsbeperkingen » afwijken. Ook het recht op het bestaansminimum heeft de wetgever oorspronkelijk aan Belgen voorbehouden. Ze haalde voor deze beperking vooral budgettaire redenen aan. De raad van State had nochtans in haar advies gewezen op het niet-toelaatbare van deze diskriminatie voor werknemers afkomstig uit de Europese gemeenschap. Later werd die discriminatie ten aanzien van die werknemers afgeschaft, zodat nu alleen niet-EEG-ers van dit recht zijn verstoken. Moest dit recht ook aan deze laatste werknemers worden toegekend, dan zou de vreemdelingenpolitie minder gemakkelijk deze vreemdelingen kunnen uitwijzen wegens gebrek aan bestaansmiddelen.

Het belang van Internationale Overeenkomsten

Een aantal van die beperkingen die vooral in de non-contributieve sektor bestaan, zijn binnen het kader van Internationale Overeenkomsten opgeheven. Ook voor andere rechtsterreinen binnen het sociale zekerheidsrecht zijn deze internationale regelingen erg belangrijk. Vragen zoals : « Wat gebeurt er met de rechten die een werknemer aan het opbouwen was of verworven had in zijn (haar) land van vroegere tewerkstelling ? Blijven deze rechten behouden of gaan ze verloren zodat de werknemer zijn (haar) verzekeringsloopbaan moet herbeginnen. Hoe zit het bijvoorbeeld met het recht op pensioen wanneer een gastarbeider zich na zijn loopbaan terug in zijn land wil gaan vestigen ? » vinden in de

Internationale Overeenkomsten een gedeeltelijk antwoord.

De voornaamste principes die in de verschillende internationale verdragen gehanteerd worden zijn :

De gelijke behandeling

Dit belangrijk principe houdt in dat de onderdanen van het emigratieland die in België tewerkgesteld zijn van dezelfde rechten kunnen genieten als de Belgische werknemers. Dit geldt uiteraard slechts voor die sectoren, waarvan in de overeenkomst sprake is, namelijk meestal slechts voor contributieve sectoren.

De bepaling van de toepasselijke wetgeving

Door het aanduiden van de toepasselijke wetgeving (de wetgeving van het land waar de werknemer werkt, soms ook die van het gastland) wil men vermijden dat de migrant hetzij onder verschillende sociale zekerheidsregelingen zou vallen en bijvoorbeeld in meerdere landen zijn bijdrage zou moeten betalen, hetzij onder geen enkele regeling zou vallen en bijgevolg niet verzekerd zou zijn.

De bescherming en het behoud van de « verworven rechten » of van de « rechten in opbouw »

Dit principe moet ervoor zorgen dat de sociale rechten die de migrant in zijn land bezat (bv. recht op gezondheidszorg) of aan het opbouwen was (bv. recht op pensioen) bij zijn immigratie naar een ander land niet zouden verloren gaan. Indien de werknemer deze rechten niet zou kunnen laten meetellen, dan zou hij verplicht zijn hier een volledig nieuwe verzekeringssloopbaan uit te bouwen. Zo zou een werknemer, die in zijn land recht had

op gezondheidszorg hier dit recht verliezen. Hij zou eerst de in de wet op de ziekteverzekering voorziene wachttijd moeten doorlopen, zodat hij bijgevolg gedurende die periode geen vergoeding voor gezondheidszorg zou krijgen. De internationale verdragen voorzien een aantal regelingen waardoor die vroegere rechten kunnen behouden blijven. De werknemer zal bv. de in de Belgische ziekteverzekering voorziene wachttijd van zes maanden niet meer moeten doorlopen en onmiddellijk recht hebben op gezondheidszorg. Gelijkaardige bepalingen vindt men ook terug voor de berekening van de pensioen- of invaliditeitsuitkering.

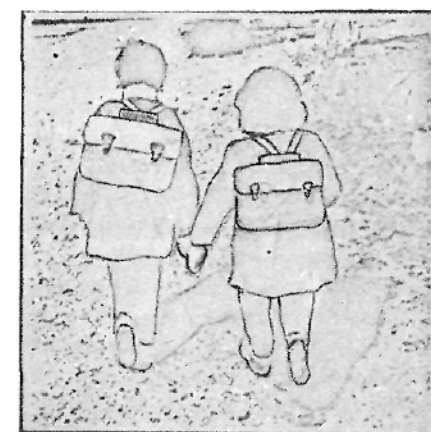
Het principe van bescherming en behoud van de verworven rechten of van de rechten in opbouw speelt ook mee wanneer de gastarbeider naar zijn land van herkomst wil terugkeren. De uitvoering van een pensioen of invaliditeitsuitkering, vaak beperkt in de nationale wetgeving wordt zo mogelijk, zodat de gastarbeider niet alleen in België maar ook in zijn land van hbst vwcjn zuurverdiend pensioentje kan genieten.

De uitwerking van deze principes gaat niet in alle verdragen even ver. Zo ontstaan er discriminaties tussen de verschillende nationaliteiten onderling. Beslist gediscrimineerd zijn de vreemdelingen uit die landen waarmee helemaal geen verdrag bestaat. Van de hierboven aangehaalde principes kunnen zij niet genieten.

Hun juridische problemen worden nergens opgelost — tenzij voor de kinderbijslag de zogenaamde « algemene afwijkingen », die de Minister van Sociale Voorzorg volgens de gecoördineerde wetten op de kinderbijslag kan toestaan.

Belgische bijslag voor vreemde kinderen

In 1977 betaalde de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW) kinderbijslag voor 233.926 gastarbeiderskinderen in België en voor 28.530 kinderen buiten België. In de tweede bijdrage van dit dossier onderzoeken we de billijkheid van deze aantallen, alsook van de uitbetaalde bedragen.

Vreemde kinderen in België

Vreemde kinderen in België geven volkomen dezelfde rechten op gezinsbijslag als de Belgische kinderen: normaal tot hun 16 jaar, tenzij zij vanaf 14 gaan werken. In geval van studies en voor « jonge meisjes bij de haard » verhoogt deze grens tot 25, in geval van beroepsopleiding tot 21 jaar. Naast het normale « kindjesgeld », houden de gezinsvergoedingen ook in: kraamgeld, sociale bijslag voor gehandicapte kinderen, gezinsvakantiebijslag en de zogenaamde « 14e maand ». Niet alleen de kinderen van tewerkgestelden, maar ook wezen en kinderen van werklozen, gepensioneerden en invaliden geven recht op kinderbijslag.

Eerlijke verdeling

Volkomen dezelfde rechten: ze moeten

Hoewel de vreemdeling in de eerste plaats een arbeidskracht is wordt zijn rol als echtgenoot en vader stilaan getoelgd.

Foto J.d.S.

ten beslist in cijfers tot uiting komen. Uit het verslag van het Dienstjaar 1977 van de Rijksdienst voor Kinderbijslag (voor Werknemers) pikken we volgende cijfers.

Van de 1.087.887 rechthebbenden op gezinsbijslag zijn er 983.483 Belgen en 104.404 vreemdelingen (toestand op 31 december 1977). Zo zijn 9,6 % van de rechthebbenden van vreemde nationaliteit. De buitenlandse werknemers ontvangen gezinsbijslag voor 233.926 kinderen (in België), de Belgen voor 1.605.607 kinderen. Dat komt neer op 2,24 kinderen per vreemde rechthebbende en 1,87 kinderen per Belgische rechthebbende. De bewering dat alle gastarbeiders voor tien kinderen kinderbijslag opstrijken is dus onjuist. Uit de cijfers van de RKW leren we eveneens dat de vreemde kinderen 12,72 % van het totaal aantal rechtgevendende kinderen uitmaken.

Is dit een eerlijke verdeling? Waarmee we bedoelen: zijn deze cijfers in verhouding met de kinderrijkheid van de vreemde gezinnen? Om op deze vraag te antwoorden putten we uit de resultaten van het jongste sociaal-ekonomisch onderzoek (N.I.S., april 1977).

Vooreerst blijkt uit dit onderzoek dat 8,25 % van de bezoldigde beroepsbevolking in België van vreemde nationaliteit is. Het aandeel van de vreemdelingen in het totaal van de rechthebbenden (9,6 %) ligt dus hoger. En wat te zeggen van de 12,72 % rechtgevendende kinderen en de 11,17 % van de « gewone » rechtgevendende kinderen, terwijl de vreemdelingen slechts 8,66 % van de bevolking van België uitmaken?

Die 11 à 12 % stemt wonderwel overeen met de kinderrijkheid van de vreemde gezinnen zoals blijkt uit het sociaal-ekonomisch onderzoek: 12,12 % van het totaal aantal kinderen onder de veertien jaar of die nog studeren zijn van vreemde nationaliteit. (Interessante toelichting: 20,7 % van de Belgen zijn 14 jaar of jonger, tegen 33,3 % van de vreemdelingen). De kinderrijkheid van de vreemde gezinnen is niet alleen het resultaat van de demografische erfenis uit het moederland, ze is ook de vrucht van een bewust gevoerde bevolkingspolitiek van de Belgische regering. Deze politiek vierde hoogtij in de tweede helft van de jaren zestig en was vooral gericht op het sterk verouderd Wallonië. Door het aanmoedigen van de gezinshereniging en de integratie van de vreemde gezinnen hoopte de overheid bij te dragen tot de verjonging van de Waalse bevolking en bijgevolg van het arbeidsaanbod in die streek. Hoewel ze daar slechts ten dele in geslaagd is, heeft haar politiek toch geleid tot een menselijker houding tegenover de vreemde werknemer die het gemakkelijk kreeg om zijn gezin te laten overkomen. Kortom: hoewel de vreemdeling in de eerste plaats een arbeidskracht is, wordt ook zijn rol als echtgenoot en vader stilaan getoelgd. Wat niet betekent dat plots alles van een leien dakje zou gaan lopen. Zo blijft gezinshereniging voor de vreemdeling een « tocht met hindernissen » — hindernissen die de vreemdelingenpolitie in periodes van hoge werkloosheid vaak met overdreven ijver aanbrengt.

Bijzondere uitkeringen

De « Kinderbijslag » voorziet ook bij-

De kinderrijkheid van de vreemde gezinnen is ook de vrucht van een bewust gevoerde bevolkingspolitiek van de Belgische Regering.

zondere uitkeringen ingedeeld volgens de toestand van de rechthebbenden. Onder bijzondere uitkeringen vallen de wezenuitkeringen, de bedragen voor kinderen van invaliden en werklozen (zie tabel):

	Aantal rechtgevendenden	Aantal rechtgevendende kinderen
Gewone bedragen	79.647 (9,47 %)	175.637 (11,17 %)
Wezen-uitkeringen	2.972 (8,07 %)	5.758 (9,96 %)
Bedragen voor invaliden	13.130 (24,51 %)	30.751 (28,57 %)
Werklozen	8.655 (16,37 %)	21.180 (20,00 %)
Totaal	104.404 (9,6 %)	233.926 (12,72 %)

De getallen tussen haakjes in de tabel geven de verhouding tot het totaal (= Belgen + vreemdelingen) per categorie. Twee categorieën vragen om nadere toelichting: de kinderen van invaliden en de kinderen van werklozen. De groep invaliden (dit zijn werknemers die reeds langer dan zes maanden arbeidsongeschikt zijn) laat zich niet uitsplitsen volgens nationaliteit. We hebben dus geen statistisch materiaal dat onmiddellijke vergelijking met deze uitkeringsgroep mogelijk maakt. Wel bestaan er cijfers over de beroepsziekten: op 1 januari 1975 waren er van de 53.564 volledig en gedeeltelijk blijvende arbeidsongeschikten wegens beroepsziekte, 24.484 vreemdelingen — wat neerkomt op 45,7 % van het totaal. (Voegen we er als markant detail aan toe dat de gemiddelde maandelijkse uitkering voor december 1974 voor de Belgen 11.216 Bf en voor de vreemdelingen 8.560 Bf bedroeg). Dat vreemdelingen 16,37 % van de werkloze rechthebbenden uitmaken is ook geen wonder. Zijn immers al niet sinds 1967 circa 15 % van alle werklozen van vreemde nationaliteit? (Voor de verklaring van dit hoge aandeel in de werkloosheid verwijzen

we nogmaals naar het dossier van *Bareel 2* « Met gastarbeid te loop tegen de crisis »).

Kinderen geïndexeerd

Artikel 51 van de « Gekoördineerde Wetten op de Kinderbijslag » bepaalt dat de gezinsvergoedingen niet verschuldigd zijn ten bate van buitenlands opgevoede kinderen. De E.E.G.-verordeningen 1408/71 en 574/72 en de bilaterale overeenkomsten heffen deze « territorialiteitsbeperking » op, zodat de kinderbijslag ook kan uitgekeerd worden voor kinderen die buiten België worden opgevoed. De in deze verdragen voorziene uitkeringen vallen echter niet voor alle nationaliteiten gunstig uit. Zo hebben de werknemers afkomstig uit de EEG-landen dezelfde rechten op kinderbijslag als de Belgische werknemers, ook als hun kinderen niet in België, maar bijvoorbeeld in hun land van herkomst worden opgevoed. Voor deze werknemers bestaat er dus geen discriminatie. Dat is wel het geval voor de andere werknemers op wie de bilaterale overeenkomsten van toepassing zijn. We denken hier bv. aan de Marokkaanse, Turkse, Griekse, Spaanse... werknemers. Voor hen wordt de kinderbijslag zwaar beperkt. Nochtans betalen zij, het weze nog maar eens herhaald, evenveel bijdragen als hun bv. Belgische of Italiaanse collega's. Wanneer hun kinderen in het land van herkomst worden opgevoed, hebben deze werknemers slechts recht op kinderbijslag voor maximaal vier kinderen, behalve als zij in de mijn werken. Bovendien bedraagt de kinderbijslag slechts ongeveer 500 Bf per maand per kind. De voor deze kinderen uitbetaalde kinderbijslag is maximaal 2000 BF per maand (voor de Turken 1600 BF). Eventjes vergelijken: kinderbijslag uitgekeerd voor vier kinderen die in België worden opgevoed bedraagt 10 215 Bf per maand; en dit zonder

rekening te houden met de leeftijdsbijslag.

In de laatste administratieve schikking ter uitvoering van het verdrag tussen Tunesië en België (B.S. 23.10.76) worden enkele beperkingen betreffende wezenbijslagen en kinderbijslag voor invalide en gepensioneerde werknemers opgeheven. Ook de toegekende bedragen, 600 Bf voor het eerste kind en telkens 50 Bf meer tot en met het vierde kind, werden verhoogd tot 650 Bf. Deze verbetering komt eveneens voor in de nieuwe administratieve schikking met Marokko. Het verschil met kinderen die in België opgevoed worden blijft echter zeer groot.

De mijnwerker, afkomstig uit een niet EEG-land voor wie de beperking tot vier kinderen niet geldt, heeft recht op kinderbijslag aan de gewone schaal, met uitsluiting van elke bijzondere of verhoogde bijslag. Dus ook hij heeft, evenals de andere niet EEG-werknemers geen recht op een veertiende maand, geen recht op kinderbijslag als hij meer dan 6 maanden arbeidsongeschikt is (ook als hij ziek geworden is omdat hij in de mijn « stoflong » heeft opgedaan!), geen recht op kinderbijslag als hij gepensioneerd is.

Bovendien krijgen zijn kinderen geen wezenbijslag als hij overlijdt. Volgens de bilaterale verdragen krijgt de vreemde werknemer dus een andere uitkering al naar gelang hij in of buiten de mijnsector werkt. Nochtans, wat het betalen van de bijdragen betreft zijn al deze werknemers even gelijk voor de wet.

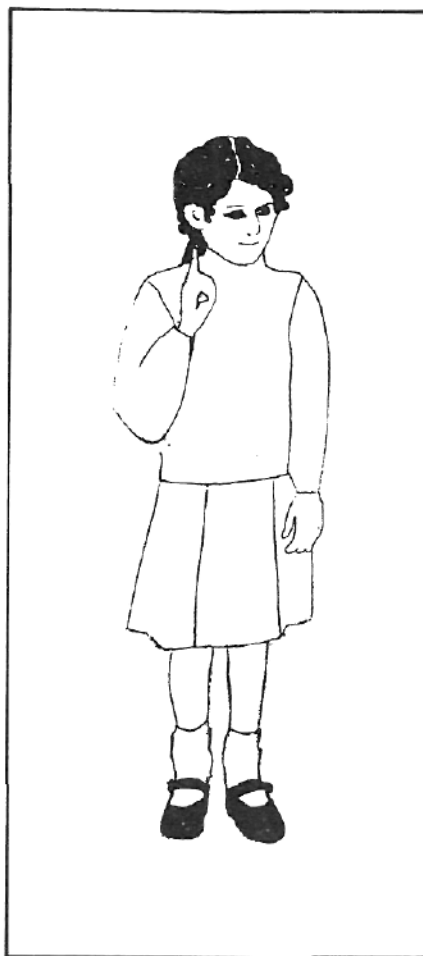
Uit dit onderscheid tussen mijnwerkers en werknemers tewerkgesteld in andere bedrijfstakken blijkt dat bij de tot standkoming van de internationale verdragen een aantal economische overwegingen een rol gespeeld hebben. Deze overwegingen kwamen ook vroeger reeds tot uiting. Zo maakte de Minister van Sociale voorzorg, toen er nog geen bilaterale verdragen met de emigratielanden gesloten waren, van

zijn bevoegdheid gebruik om de grondgebiedsbeperking ten aanzien van de kinderen van mijnwerkers op te heffen. Dat hij deze maatregel in de eerste plaats nam voor in het buitenland opgevoede kinderen van mijnwerkers, kan verklaard worden door het feit dat de gastarbeiders in den beginne vooral voor de mijnsektor onmisbaar waren. Hun werd de gewone kinderbijslag (en dus niet de bijslag voor wezen of voor kinderen van arbeidsongeschikte werknemers) toegekend. Aldus beschikten de mijnbazen over een extra drukkingsmiddel om de vreemde mijnwerkers in de mijnen te houden. Want, verlieten ze de mijn, dan verloren ze meteen de hun toegekende voordelen inzake kinderbijslag.

Toen de gastarbeiders meer en meer in andere nijverheidstakken werden tewerkgesteld, ging de Minister van Sociale Zekerheid ook voor deze werknemers de « grondgebiedsbeperking » milderen.

Waarom diskriminatie ?

De diskriminatie inzake kinderbijslag toegekend aan kinderen die buiten België worden opgevoed wordt onder andere gemotiveerd door het sociale en demografische karakter van de kinderbijslagregeling ! Enerzijds beoogt deze uitkering de levensstandaard van gezinnen met kinderen op te trekken tot deze van gezinnen zonder kinderlast; anderzijds wil deze uitkering ook een stimulans zijn voor de Belgen om meer kinderen te maken. Welnu, beogen de voorstanders van deze diskriminatie, de opvoedingskosten van de kinderen, die in het land van herkomst verblijven zijn niet zo hoog als hier te lande en bijgevolg hoeft de bijslag voor hen niet zo hoog te zijn. Ook het argument « aanmoedigen tot kindjes maken » is uiteraard beperkt tot het Belgisch grondgebied (zie Delannoo, *Internatio-*

nale Aspecten van de Gezinsbijslag, in « Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid, » Vol. XIV, pp. 894-895). Uit de statistieken van de RKW leren we dat de bestaande diskriminaties de sektor gezinsbijslag in elk geval geen windeieren leggen.

Zo kwam het *miljardenoverschot*, dat tot voor enkele jaren bij de RKW bestond, ondermeer tot stand door de bijdragen betaald door ongehuwde vrouwen en door de lagere bedragen uitbetaald voor kinderen van vreemde nationaliteit die in het buitenland worden opgevoed (zie H. Debbaut, *Vreemde Arbeidskrachten in de Bel-*

gische economie, SERUG, Gent, 1976, pp. 136-137).

De uitvoering van de internationale overeenkomsten leidde in 1977 tot de uitbetaling van 1 miljard frank voor 28.530 kinderen in het buitenland korresponderend met 12.075 recht-hebbenden (in 1976 : 995 miljoen voor 29.555 kinderen). Indien de kinderen in het buitenland evenveel zouden ontvangen als de kinderen in België, zou deze som van uitgevoerde gezinsbijslag heel wat hoger uitvallen. « Ge-indexeerde gastarbeiders » zouden aldus aan de Belgische bijslagfondsen heel wat meer kosten dan nu het geval is. Geïnspireerd door een studie van Emilia Marchal hebben we berekend dat voor Turkije, Spanje, Portugal, Marokko en Algerië de R.K.W. in 1970 circa 180 miljoen meer aan kindergeld had moeten uitbetalen (zie Marchal).

Deze berekening steunt op de veronderstelling dat kinderen van vreemde werknemers buiten de koolmijnen inderdaad slechts maximum vier kinderen in het buitenland zouden hebben. Geven we die veronderstelling op, aanvaarden we dus dat ook niet-mijnwerkers meer dan vier kinderen in het buitenland ten laste kunnen hebben, dan klimt dit bedrag tot 200 miljoen. Dit komt neer op een onderbetaling van meer dan *vijftig procent*.

Maar er is meer — helaas moeilijk te schatten. Zo komen heel veel kinderen nooit in aanmerking omdat hun ouders er niet in slagen de nodige formaliteiten te vervullen. (vb. het verschaffen van een « certificat de vie collectif »). Bovendien voorzien de meeste bilaterale verdragen niet in uitkeringen voor wezen en kinderen van gepensioneerden en invaliden. Tenslotte allen er zeer veel vreemdelingen (40 000 in termen van totale bevolking) onder geen enkel verdrag.

geen arbeidsvergunning geweigerd mag worden. Dat zijn de werknemers die een arbeidskaart A hebben en uiteraard werknemers uit landen van de E.E.G. die helemaal geen vergunning nodig hebben.

Het verstrijken van de arbeidsvergunning heeft ook geen invloed op de werkloosheidsuitkering als de werknemer de toelating had om zich met zijn gezin hier te komen vestigen. Die laatste uitzondering is vooral belangrijk voor houders van een arbeidskaart B en C.

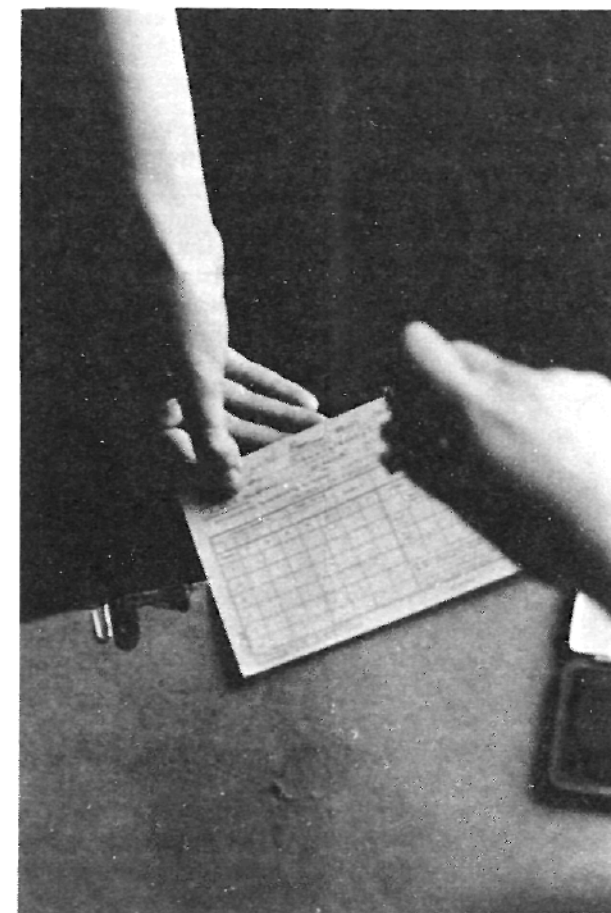
Is het louter toeval dat juist de werkloosheidsreglementering verwijst naar de verblijfs- en arbeidssituatie van de vreemdelingen en andere sociale zekerheidswetgevingen niet ? Naar aanleiding van de uitwijzing in 1974 van enkele honderden Marokkaanse kinderen kwam de « noodzaak » weer ter sprake om ook in de kinderbijslag zo'n verwijzing naar de verblijfsituatie in te bouwen. Vroeger al had het beheerscomité van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers, geïnspireerd door de vreemdelingenpolitie, een poging in die zin ondernomen. Met eenparigheid heeft dit comité toen voorgesteld om de kinderbijslag niet meer uit te keren aan kinderen, die op een onwettige manier op het nationaal grondgebied verbleven. Over het « hoe, wanneer en wie ? » zou de vreemdelingenpolitie met haar alom bekende willekeur wel beslissen. De Minister van Sociale Voorzorg is op dit voorstel van het Beheerscomité niet ingegaan.

Wat de koppeling van de verblijfsituatie aan werkloosheid betreft, blijft het doorgaans niet bij administratief gekraai. Zo is de recente beperking van het recht op gezinshereniging voor de werkloze vreemdelingen van buiten de E.E.G. een aardig ommetje om een aantal vreemdelingen van wie de arbeidskaart B of C verstrekt is, het recht op werkloosheidsuitkering te ontfangen.

In dit verband kan gewezen worden op de praktijk van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid om werknemers met een Arbeidskaart B niet tewerk te stellen als tewerkgestelde werklozen of in het Bijzonder Tijdelijk Kader.

Een ander « koppelingsmaneuver » door de Vreemdelingenpolitie is de interpretatie van de verblijfsnorm « voldoende bestaansmiddelen ». « Steuntrekken » is voor de vreemdelingenpolitie niet altijd een bewijs van voldoende bestaansmiddelen. Je kan dus een werkloze beschouwen als iemand die niet genoeg bestaansmiddelen heeft, waardoor hij bijgevolg niet langer voldoet aan een van de « aan zijn verblijf gestelde voorwaarden ». Dan hangen én stopzetting van werkloosheidsuitkering én uitwijzing hem boven het hoofd.

Daarenboven kan de buitenlandse werknemer die in België verrichte arbeid alleen laten meetellen om zijn recht op werkloosheid te laten gelden als die arbeid gedekt was door een arbeidsvergunning. Daarbij herinneren we er nog eens aan dat elke werknemer die een werkloosheidsuitkering aanvraagt een aantal arbeidsdagen in een bepaalde referentieperiode moet kunnen bewijzen. Zowel het aantal te bewijzen arbeidsdagen, als de duur van de referentieperiode verschilt volgens de leeftijd van de aanvrager. Een tijdje illegaal werken kan de gastarbeider dus duur te staan komen.

Wederkerigheid

Wanneer een Belg, die in het buitenland gewerkt heeft, hier zonder werk valt kan hij, om aan het nodige aantal arbeidsdagen te komen, die buitenlandse arbeid mee laten tellen. Het moet dan wel een baan zijn die hier in België verplicht tot het betalen van een sociale zekerheidsbijdrage ondermeer voor de sektor werkloosheid. Heb je ergens op de aardbol je dagen als zelfstandig winkelier gesleten, dan mag je die uitheemse arbeidsdagen wel vergeten.

Voor vreemde werknemers geldt die bepaling betreffende de arbeidsdagen verricht in het buitenland maar binnen de grenzen van een internationale overeenkomst. Voor de werknemers die afkomstig zijn uit een land van de E.E.G. is er geen probleem, wel voor de andere werknemers die alleen op een bilateraal akkoord of op geen enkel verdrag een beroep kunnen doen. Bij het afsluiten van een bilateraal akkoord speelt het wederkerigheidsprincipe. De toepassing ervan houdt in dat alleen die sectoren in het verdrag worden opgenomen die in de twee verdragsluitende landen al in werking zijn. De huidige interpretatie van dat principe heeft belangrijke nadelen, o.a. voor de Marokkaanse werknemer.

Hoewel het Belgisch-Marokkaans verdrag wel bepalingen over werkloosheid bevat, is de uitvoering afhandelbaar van een administratieve schikking. Welnu, zolang Marokko geen stelsel van werkloosheidsuitkering heeft kan die bepaling dus niet worden uitgevoerd.

De Marokkaanse werknemer die in België zonder werk valt kan geen internationaal akkoord inroepen om zijn arbeidsdagen in Marokko te laten meetellen. Dat stelt vooral problemen voor de ouderen onder hen, die een groot aantal arbeidsdagen moeten bewijzen. De Marokkaan moet hier dus terdege eerst de handen uit de mouwen steken, voor hij ook maar een frank stempelgeld kan trekken.

Het is natuurlijk de vraag of het wel opgaat dit principe te hantieren tussen twee ongelijke partijen, namelijk een hoog geïndustrialiseerd land met een goed uitgebouwd net van sociale voorzieningen en een ontwikkelingsland, dat op dat gebied vaak

Werkloosheidssteun : Marokkanen en verdragslozen de dupe

Sterker dan voor de gezinsbijslag is de ongelijkheid Belgen - vreemdelingen present in het stelsel van werkloosheidsuitkering. In tegenstelling tot de kinderbijslag voorziet dit stelsel in enkele bijzondere voorwaarden om *vreemdelingen in België* werkloosheidsuitkering te laten genieten.

Verblijfsvoorwaarden

Vreemdelingen verliezen hun recht op werkloosheidsuitkering zodra hun ver-

blijfsvergunning verstrekt is. Ze verliezen eveneens het recht op werkloosheidsuitkering 60 dagen na het ver-

strijken van het arbeidsvergunning. Deze bepaling is evenwel niet van toepassing op werknemers aan wie

in de kinderschoenen staat. Moet men bij de interpretatie van dit beginsel niet het eng juridisch kader doorbreken om ook het economisch voordeel dat België haalt uit de duizenden vreemde werknemers mee te evalueren?

Foto M.S.

Jongeren en verdragslozen

Ook het recht van jonge werknemers op werkloosheidsuitkering is voor buitenstaanders gebonden aan een internationale overeenkomst. Jonge Marokkanen, ook als ze hier gestudeerd hebben, zijn van dat recht uitgesloten. Hun Turkse of Italiaanse schoolmakers komen daarvoor wel in aanmerking. Daarbij komt dan nog dat heel wat jonge buitenlanders de facto van dit recht zijn uitgesloten hetzij omdat zij wegens het lage peil van hun studies niet de vereiste di-

ploma's hebben, hetzij omdat zij zich hier pas onlangs zijn komen vestigen en alleen een buitenlands diploma hebben.

Voor de vreemdelingen die op geen enkel verdrag een beroep kunnen doen, bv. Indiërs en Pakistani is de juridische toestand niet zo rooskleurig. De in het buitenland verrichte arbeid kunnen zij niet laten meetellen; de jongeren aan deze nationaliteiten hebben geen recht op werkloosheidsuitkering.

Zoals al gezegd zijn ze ook in de andere takken van het sociale zekerheidsrecht benadeeld omdat zij niet op de in internationale verdragen vastgelegde principes een beroep kunnen doen.

Naast juridische zijn er ook heel wat feitelijke beperkingen op het recht op werkloosheidsuitkering. We geven hier

een klein voorbeeld uit de schoonmaakbedrijven, waarvan vooral Turkse en Marokkaanse gastarbeiders het slachtoffer zijn. Vaak hebben de werkgevers de neiging om minder dan de gepresteerde arbeidsuren aan te geven in die bedrijven. Dat heeft tot gevolg dat hun werkne(m)sters, wanneer ze werkloos worden, niet of alleen tijdens een beperkte periode kunnen gaan stempelen. Arbeidsdagen van minder dan 4 uur neemt de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening niet in aanmerking en arbeidsdagen van minder dan 7 uur zijn deeltijdse prestaties, die maar recht geven op enkele maanden steun. Hoewel een publiek geheim, gaan die misbruiken gewoon door. Ook in andere sectoren vinden we zulke feitelijke beperkingen terug. De marginale, economische, sociale en kulturele positie van de gastarbeiders in onze maatschappij, is mede oorzaak van deze ongelijkheid.

Op papier ja, maar wat nu met die rechten

Debatten rond rechtshulp hebben aangetoond dat, als je een aantal rechten hebt, je ze daarom niet perse kunt uitoefenen. Als de overheid mensen een aantal rechten toekent, dan moet ze hun ook de mogelijkheid geven om ze waar te maken. Die mogelijkheid is o.a. afhankelijk van de kennis van de mensen, de bereikbaarheid en bekwaamheid van de rechtshulpverleners en de toegankelijkheid van de uitvoeringsorganen, zoals de sociale zekerheidsinstellingen en de rechtbanken. We zullen de verschillende instanties die bij het zoeken naar recht van belang zijn in het kort bespreken. Uit die bespreking blijkt dat de buitenlandse werknemer op het gebied van het sociaal zekerheidsrecht, niet zozeer het slachtoffer is van juridische discriminatie, maar wel van een feitelijke. Deze discriminatie komt bij de nieuwbakken immigranten het sterkst tot uiting.

De arbeidsrechtbanken

Als de vreemde werknemer een rechtserlijke beslissing over een sociaal zekerheidsrecht wil, dan moet hij naar de arbeidsrechtbank. De procedure, zeker in vergelijking met die voor andere rechtbanken is vrij eenvoudig en omzeggens kosteloos. Als hij lid is van een vakbond kan hij er voor zijn verdediging een beroep op doen. Ook dat kost de werknemer niets. Maar voor hij bij de arbeidsrechtbank terecht komt heeft hij waarschijnlijk een lange weg in de doolhof van de sociale zekerheidsinstellingen afgelegd.

De sociale zekerheidsinstellingen

De vrij ingewikkelde wetgeving en het onoverzienbare netwerk van de verschillende instellingen die met de uitvoering van de wetgeving belast zijn, stelt de doorsnee burger voor heel wat problemen. In de wirwar van dit netwerk, komt hij altijd wel eens aan het verkeerde loket terecht of vult hij een formulier teveel, te weinig of te laat in;

loopt, kortom, de burger vaak verloren. Voor de vreemdeling die niet vertrouwd is met onze taal of bureaucratie, blijkt het bewandelen van die bureaucratische weg een echt blindemansspel. Het tijdig verrichten van een bepaalde handeling en de noodzakelijke zorgvuldigheid bij het bijhouden van de formulieren zijn voor heel wat vreemde werknemers vaak een moeilijke opdracht. Bovendien is het voor hen niet altijd duidelijk dat als je iets niet doet, dit het verlies van een recht tot gevolg kan hebben. Dit leidt vaak tot onbegrip en wantrouwen: de gastarbeider begrijpt immers niet waarom hij nu wel, dan weer eens geen uitkering krijgt. De beslissing van de ambtenarij ervaart hij vaak als een tamelijk willekeurige ingreep, die met veel aandringen wel veranderd kan worden. Bij de ambtenaar en de eventuele hulpverlener, leidt deze communicatiestoornis tot ongenoegen en pogingen om die lastige klanten van zich af te schudden. Hun uitleg en informatie wordt alsmaar bondiger, hun houding bitsiger, de communicatiestoornis compleet.

Hoewel ze bijna dagelijks geconfronteerd worden met deze problemen ondernemen de verschillende sociale zekerheidsinstellingen weinig of niets om de vreemde werknemer enige vertrouwdeheid met het bureaucratische systeem bij te brengen. Informatieplicht of informatierecht zijn waarden die blijkbaar niet hoog in hun vaandel geschreven staan. De gevolgen van de uitblijvende informatie van de communicatieproblemen zijn vaak verregaand.

Hoe vaak komen gastarbeiders, en vooral nieuwkomers niet naar een sociale dienst, of vakbond om eenvoudige inlichtingen? Soms moeten ze alleen maar een papier laten zien. Ze weten immers niet wat erop staat of wat het waard is. Heel wat uitbetalingen kennen zo een belangrijke vertraging of gebeuren helemaal niet omdat de nodige papieren in het dossier ontbreken.

De communicatieproblemen versterken hun slechte socio-economische positie, die op zichzelf al genoeg aanleiding geeft tot allerlei problemen. Door hun weinig stabiele arbeidssituatie worden zij vaak

geconfronteerd met problemen i.v.m. ontslag, het niet-respekteren van de opzegtermijn, het niet-uitbetalen van opzegvergoedingen, werkloosheid enz.

Het veelvuldig veranderen van patroon kan aanleiding geven tot moeilijkheden met de kinderbijslag. Omdat elke werkgever zich naar keuze bij een of ander bestaand kinderbijslagfonds mag aansluiten, bestaat de mogelijkheid dat verandering van werkgever samengaat met verandering van fonds, zodat het dossier van de werknemer aan een ander kinderbijslagfonds moet worden overgemaakt. Hoewel dit in theorie geen aanleiding mag geven tot vertraging in de uitbetaling, blijkt dit in de praktijk vaak het geval te zijn. Ook de uitbetaling zelf verloopt niet rimpelloos: talloze postmandaten om kinderbijslag en vakantiegeld uit te betalen keren onverrichterzake terug. Zo noteerde de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie voor het dienstjaar 1974-1975 circa 56.000 onbetaalde vakantiegeldpremie's voor een bedrag van om en bij 90 miljoen. In 22.000 gevallen was het postmandaat nooit bij de betrokkene beland. De reden is dat vooral de migrantengezinnen dikwijls verhuizen zonder een adreswijziging door te geven aan de betrokken kas. In andere gevallen waren de mandaten wel bij de begunstigen geraakt, maar (nog) niet geïnd. Enquêtes van Emilia Marchal bij een aantal vakantiefondsen wijzen uit dat ongeveer 2 op 3 teruggekeerde mandaten wegens een verkeerd adres voor vreemdelingen waren bestemd.

Rechtshulp

De vaak pikante juridische problemen waarover vreemdelingen tijdens hun belgisch uitstapje struikelen, verwijzen naar hun behoefte aan rechtshulp. Sommige nationaliteiten (bvb. de ervaren en goed georganiseerde Italianen) slagen er wel in zichzelf uit het juridische slop te halen. De laatst toegekomen nationaliteiten echter kunnen moeilijk zonder rechtshulp. Zij beschikken nog niet over een goed uitgebouwd netwerk van eigen organisaties en doen daarom in sterke mate een beroep op sociale diensten, vakbonden en advocaten.

Dat hun behoefte aan rechtshulp enorm groot is, blijkt uit een kort onderzoek naar de klanten van een juridische dienst van een vakbond uit het Brus-

selse. Zo bleken vreemde werknemers 4 maal meer beroep te doen op deze dienst dan Belgische werknemers. Ook in het Genkse O.C.M.W. bleken in '77 85 % en in '78 78 % van de dossiers in verband met kinderbijslag aangebracht te zijn door vreemdelingen.

Gelijkaardige cijfers leveren de problemen in verband met gezondheidszorg (75 % in '77, 44 % in '78). Nochtans maken vreemdelingen slechts 36 % van de Genkse bevolking uit.

Het meest opvallende kenmerk van de rechtshulpverlening aan vreemdelingen is, de vakbonden uitgezonderd, de grote ondeskundigheid. Het sociale zekerheidsrecht is op zich al een vrij ingewikkelde materie, waarin niet iedereen zo maar zijn weg vindt. Dit geldt des te meer voor de verschillende internationale ver-

dragen die voor de sociale zekerheid van de buitenlandse werknemer en zijn gezin enorm belangrijk zijn. Het niet vertrouwd zijn met die verdragen leidt onvermijdelijk tot verkeerde interpretatie en slechte hulpverlening, waardoor rechten niet worden gerealiseerd of verloren gaan. De vakbonden en de verschillende sociale zekerheidsinstellingen hebben door hun ervaring in die zaken bijna een monopoliepositie, waardoor zij hun interpretatie van sommige bepalingen en dus van bepaalde rechten, al te gemakkelijk kunnen doordrukken. De verschillende sociale diensten die vaak op een vrijwilligersleest geschoeid zijn, beginnen nu pas het nut van een professionele aanpak in te zien. Nochtans zijn juist zij, dank zij hun goede contacten met de buitenlandse werkne-

mers, aangewezen om op het eerstelijns-niveau goede rechtshulp te verlenen.

Dat ook de meeste juristen van het sociale zekerheidsrecht en van de « duistere wereld » van het internationaal recht geen kaas gegeten hebben, maakt het deze eerstelijnsorganisaties niet gemakkelijk om zich van hun taak te kwijten. Toch is een juridische opleiding geen noodzakelijke voorwaarde voor een deskundige hulpverlening. Zo zijn heel wat bekwame mensen op de juridische dienst van de vakbond geen juristen. Hoewel de werking van die juridische diensten, van vakbond tot vakbond en van plaats tot plaats kan verschillen, lijkt de daar geboden dienstverlening vrij degelijk. Maar die dienstverlening staat alleen open voor vakbondsleden. Natuurlijk kan men nog altijd terecht bij de advocaat, de klasieke rechtshulpverlener bij uitstek. Doch hij heeft in het verleden nooit veel belangstelling getoond voor het sociale zekerheidsrecht, laat staan voor de problemen van de vreemdelingen, een financieel te weinig aantrekkelijk cliënteel! De kwaliteit van de verleende hulp is dan ook vaak bedenkelijk, zodat ook hier voor de vreemdeling een tweedetrangsbehandeling is weggelegd (zie R. Bollen, *Een explorerend onderzoek naar de rechtspositie van de buitenlandse werknemer inzake sociaal zekerheidsrecht*, Instituut voor Sociaal Zekerheidsrecht, 1979, 138 blz.).

« In deze kritieke periode van crisis en economische herstructurering kunnen wij ons niet veroorloven om deze broodnodige arbeidsreserve verder te kouillonneren (zie Bareel nr. 2). Hun vrouwen en hun kinderen die we naar hier hebben laten komen om de veroudering van onze bevolking tegen te gaan, worden heel onbehoorlijk behandeld. We maken er misbruik van dat ze onze taal, onze gebruiken en onze wetten niet kennen.

Temeer daar een groot deel van deze « gasten » geen werkloosheidsuitkering kunnen trekken, voor hun kinderen in het buitenland slechts een aalmoes aan kindergeld opstrijken, en wegens hun vaak gedwongen verhuis ook hun vakantiegeld missen — dat terwijl velen van hen in de mijnen hun luchtwegen en longen aan flarden moeten ademen. Dat allemaal wist U misschien nog niet voor U dit dossier begon te lezen. »

Einde Dossier

Even Spaans als Don Quichot

Bareel stelt in dit nummer voor : het Spaanse « Centro Cervantes » te Aalst. Centro Cervantes, in het begin een voetbalclub zonder subsidies, zonder lokaal, biedt nu ruimte aan allerlei activiteiten van een 57-tal Spaanse families, wonende in en om Aalst.

In de Geeraardsbergstraat vindt men het nr 45 op een poort die uitgaat op een brede open gang : op het einde rechts is de toegang tot het café waar op het moment dat wij binnenkwamen een vrolijke stemming heerste. Achter het café liggen een feestzaal en een ruimte waar de boeken staan, de administratie wordt bijgehouden en wordt vergaderd. In deze kamer werden wij ontvangen door een 7-tal leden van het Centro.

Bareel : Hoe is het Centro Cervantes ontstaan ?

In 1971 hebben een aantal Spanjaarden in Aalst een voetbalclub opgericht. De plaats waar we bijeenkwamen was een Belgisch café. We zijn werkelijk begonnen met niets. Daarom hebben we een tombola georganiseerd. Met het gewonnen geld hebben we sportblozen, broeken, schoenen, voetballen enz. gekocht. We speelden met in het begin mini-tornooien in de stad Aalst.

In 1973 openden we een eigen café in de Hoogstraat, maar de in die straat gelegen staatsschool wilde uitbreiden en we moesten vertrekken. In 1975 verhuisden we dan ook naar hier. Vroeger was het hier een wasserij. Alles was oud en we hebben heel hard gewerkt om het in orde te maken. Alles hebben we zelf gedaan, elektriciteit, licht, de deuren, de muren, enz.

Bareel : Hebben jullie hiervoor subsidies gekregen ?

Nee, niets. Nooit hebben we iets van de Belgische overheid gekregen. Wel (via de Spaanse Ambassade) van het Natio-

naal Instituut van Immigratie te Madrid die via de Spaanse Ambassade subsidies overmaakt. Tot 1978 hebben we daarvan subsidies gehad. Aan de gemeente Aalst hebben we vorig jaar subsidies gevraagd - als sportvereniging. We hebben wel een lijst gekregen waarop onze club staat, maar de laatste vergadering heeft nog geen enkel resultaat gehad.

Bareel : Hoe zijn jullie georganiseerd ?

Er is een president, een vice-president, een sekretaris, een schatbewaarder, een boekhouder, een bibliothekaris en twee getuigen. Eén of twee van deze mannen zijn verantwoordelijk voor de betaling van het licht, water enz. Twee anderen zorgen voor het aankopen van alles wat we nodig hebben. Tot vorig jaar hielden we hier éénmaal per jaar een vergadering om op een democratische wijze 8 verantwoordelijken te kiezen. Alle vrouwen vanaf 21 jaar en alle mannen vanaf 18 jaar kunnen stemmen als ze lid zijn van de club. Dus iedereen mag stemmen : de Spanjaarden en ook de Belgen, want we hebben hier veel Belgische leden. Sinds vorig jaar is ons verkiezingssysteem veranderd. Nu wordt alleen de presi-

dent verkozen en hij kiest de 7 andere mensen. Het is gewoon een ander systeem dat we eens uitproberen. Ook komt hier vaak een sociaal assistent. Eerst hadden we een Belg, die heel goed Spaans sprak, maar nu is hij ziek en is het de sociale assistent van de Spaanse Ambassade die langskomt en bv. als er een kind geboren wordt er naartoe gaat en een kado geeft. Als een dochter of zoon trouwt doen we hetzelfde. We geven iedere feestdag een kado : misschien een sinaasappel, maar misschien iets anders. Dat hangt af van onze financiën, maar iedere dag geven we iets.

Bareel : Wat houdt jullie werking nog verder in ?

De private feesten zoals huwelijken en de feesten voor de kleine kinderen worden hier gehouden. We organiseren bals. Met Kerstmis geven we kadootjes aan de kinderen, maar vorig jaar konden we dit niet doen omdat we geen geld hadden.

Onze activiteiten zijn voetbal spelen, ping-pong, kicker enz. Het is vooral de sport. We hebben ook een flamingogroep voor de feesten. We vertonen films en hebben een bibliotheek met Spaanse boeken.

Dezen komen uit Spanje; we vragen ze aan en krijgen ze dan gratis van het Nationaal Instituut van Immigratie. Hier in Aalst wonen een 57-tal families. Ze komen bijna allen uit Sevilla of Andalusië. Bijna alle families van Aalst komen naar hier. Ook families van buiten Aalst, van Lokeren, Ninove. Ook komen er in het weekend veel Belgische families.

Centro Cervantes naar de Efteling.

Bareel : Wat denken jullie over de integratie ?

Ik heb goede Belgische kameraden en ik heb goede Spaanse kameraden. Het hangt af van het karakter. Sommige Belgen zijn tof, velen voelen zich echter te goed.

Wij moeten geen onderscheid maken tussen Belgen en Spanjaarden want we leven in eenzelfde gemeenschap : er zijn goeden en slechten in alle kampen.

We willen toch onze eigen cultuur behouden, maar ik denk dat de Belgische cultuur beter is dan de Spaanse...

We hebben een lerares aangevraagd om Spaanse les aan onze kinderen te geven en we hebben een Spaanse lerares uit Brussel gekregen. Ze is hier sinds 1973 en geeft de zaterdag les op school.

Onze kinderen hebben soms wel problemen met de taal. Ze moeten hun studies in een andere taal dan hun moedertaal doen en ze hebben het wel zwaar omdat ze overuren moeten maken. Sommigen van onze kinderen zijn al in technische scholen. Ze spreken beter Vlaams dan wij, de oude generatie.

We geven iedere feestdag een kado, misschien een sinaasappel, misschien iets anders.

Bareel : Komen hier veel Belgen ?

Ja, de burens. En de burgemeester van Aalst, de politiekommissaris, de sekretaris van een vakbond en anderen zijn hier al eens gekomen en in het weekend komen Belgische families. We hebben geen last van de Belgen en de Belgen niet van ons.

Bareel : Hebben jullie contacten met sociale diensten in Aalst of Spaanse Centra ?

We hebben geen contact met sociale diensten, noch met de Sociale Dienst Gastarbeiders te Aalst. Er zouden geschiedenissen zijn maar zelf weten we daar niets van af.

We zijn van plan een aparte federatie op te richten met de Marokkanen en de Turken van de streek en een Gemeenschappelijk huis in Ninove te beginnen. Het huis, elektriciteit en alles zouden we gratis krijgen van de katholieken. We weten nog niet voor wanneer die federatie is. Tot nu toe moet er gediskussieerd worden.

Van elk van die 3 landen is er een vertegenwoordiger en die vergaderen iedere maand. Daar wisselen we onderling informatie uit. Morgen is er een vergadering over de belastingen. Zo leren we dingen die we niet kenden. Want als men ons de dingen vertelt weten we ze. Maar men vertelt ons niets.

We hebben verder contacten met alle Spaanse Centra in België, Mechelen, Vilvoorde, Antwerpen, Luik, Hasselt, Genk enz. om tornooien te spelen. Wij zoeken die contacten zelf. Deze sportcentra zijn net zoals wij georganiseerd. Wat de Spaanse centra in Spanje zelf betreft : vorig jaar zijn we naar Sevilla geweest om contacten te leggen voor een voetbaltornooi.

Bareel : Doen jullie aan politiek in het Centro ?

Nee.

We hebben wel contacten met de Spaanse ambassade. Wij zijn arbeiders, we werken, we willen niets met de politiek te maken hebben. Het Centro heeft geen enkele politieke activiteit. Hier zijn we samen met alle Spaanse families, de vrouwen, de kinderen. Iedereen komt hier wanneer hij wil. Wij zijn hier in de eerste plaats Spanjaarden : niet katholiek, niet socialistisch, niet kommunistisch, niet liberaal, maar Spanjaarden onderen. Buiten kunnen we aan politiek doen, maar niet in het Centro.

Er zijn al problemen geweest met mensen die het Centro voor politieke activiteiten wilden gebruiken. Maar dat interesseert ons niet. Vandaar ook onze naam « Centro Cervantes » - Cervantes, de schrijver van Don Quichotte. We hebben deze naam gekozen omdat het geen politieke naam is maar alleen een echte Spaanse naam.

Monique de Jonge
Luk Michiels

onder kulturele dekmantel

Grijze wolven

« Grijze wolven is niet zomaar een naam, in de Turkse mythologie speelt de wolf een belangrijke rol: hij staat symbool voor het « oude Turkse zijn », dat trots en fierheid weerspiegelt, maar ook sterk nationalistische, zelfs imperialistische trekjes vertoont.

In Turkije zijn grijze wolven (Bozkurt), geuniformeerde en bewapende kommandotroepen van de Partij van Nationale Aktie (MHP) waar de voormalige kolonel Alparslan Turkes, die meehielp aan de militaire staatsgreep van 1960, leider van is en dit met de door hem gekozen titel Basbug, wat führer wil zeggen.

Het fascistoïde karakter blijkt ook nog wel uit andere dingen, zoals het interview met Orhan Yilmaz, leider in Nederland van de Bozkurt, typerend weergeeft:

« Als iemand ons probeert te dwarsbomen moeten we hem het zwijgen opleggen. Verraders van het land, het ideaal en het Turkisme moeten worden gedood. Wij strijden tegen Grieken, tegen Joden en communisten. En wie zich van het dragen van de vlag afkeert moet worden vermoord » (1).

Moorden doen ze inderdaad. Het Kultureel Centrum van de Arbeiders uit Turkije (KCAT) stelt de grijze wolven in hun dossier (zie verder), verantwoordelijk voor meer dan 2000 politieke moorden sinds 1976. In het weekend van 23 december 1978, vielen in de stad Karaman Maras (Oost Turkije) tenminste 100 doden en 1000 gewonden (2) bij gevechten na een begrafenis van 2 door het MHP vermoorde leraren. Het gevolg was dat in 13 provincies van de 67, waaronder Ankara en Istanbul, de staat van beleg afgekondigd werd voor de tijdsspanne van 2 maand (ondertussen werd die 2 maal verlengd en eind april uitgebreid met 6 Oostelijke provincies). Men vreesde immers voor een regelrechte burgeroorlog. Deze staat van beleg is echter niet zo'n goede zaak voor de sociaal-demokraat Ecevit, omdat de « kommandanten van de staat van beleg » militairen zijn en Demirel, leider van de grootste oppositiepartij (de gerechtigheidspartij), niets liever wil dan de val van Ecevit en de machtovername van het leger.

Ontwikkelingen in buurlanden

In West Duitsland, waar 1,1 miljoen Turken leven, werden de grijze wol-

ven gesteund door rechtse Duitse politieke partijen (NPD en CSU met Franz Josef Strauss), die bovendien instaan voor het leveren van wapens aan Turkes.

Maar toen grijze wolven omwille van het nieuwe bewind in Turkije met Bulent Ecevit aan het hoofd, politiek asiel gingen vragen in West Duitsland, kwam veel protest uit sociaal-demokratische en vakbondshoek.

Ondertussen namen de activiteiten van de Bozkurt ook toe in Nederland, waar de Turken de meerderheid uitmaken van de gastarbeiders (90.000). Rotterdam werd het centrum en Orhan Yilmaz de voortrekker. Maar ook hier kwam reactie uit progressieve kringen (D'66, PvdA, PSP,...) in de vorm van een anti-MHP komitee dat in de kranten wel wat aandacht kreeg en op 24 februari jl. een demonstratie hield in Rotterdam met burgemeester Van Der Louw op kop.

Deze tegenkantingen in Nederland en West Duitsland maakten dat het actieterrain stiltejesaan naar België en Frankrijk begon te verschuiven.

Ontwikkelingen in België

In België zijn het vooral de verenigingen « Foyer van het Ideaal » (Uckü Ocakları) en « Vereniging voor de Turkse Cultuur » (Türk Kültür Ocakları), die, gesuperviseerd door grijze wolven uit Namen, werkzaam zijn als ronselaars voor MHP/grijze wolven en als infiltranten in Centra voor

Islamitische Cultuur.

De activiteiten van de MHP/grijze wolven worden onder religieus-kulturele dekmantel georganiseerd; dit is ook zo in andere landen, daar er in Turkije een wet op de politieke partijen bestaat die verbiedt dat partijen zich in het buitenland organiseren.

Ze vullen met andere woorden een ganse cultuurbeleving op, daar waar op beleidsniveau aan de eigen cultuur geen aandacht geschonken wordt. Welzijnswerkers worden op deze manier voor voldongen feiten gesteld.

In tegenstelling tot het buitenland, zijn het in België enkel zelforganisaties, zoals het Kultureel Centrum van de Arbeiders uit Turkije, die in staat blijven de macht van grijze wolven wat in te binden.

Op 30 mei stelde het KCAT hun dossier over de activiteiten van Turkse fascist in België voor op een persconferentie. Nadien zijn een hoop gegevens binnengekomen en aan de hand daarvan zal tegen september een zo volledig mogelijk dossier worden samengesteld en verspreid. Laten we hopen dat deze aktie een hart onder de riem zal steken van alle Turken die het niet eens zijn met de uitgangspunten van de grijze wolven.

Patrick Foré

(1) De Volkskrant: « Stop de Grijze Wolven ». Rubriek dag in dag uit, 20 februari 1979.

(2) De Volkskrant: « Militair recht in Turkije », 28 december 1979.

Het Kultureel Centrum voor Arbeiders uit Turkije beschuldigt in hun dossiers verschillende verenigingen:

In Brussel: Vereniging van Turkse Cultuur, Foyer van het Ideaal (Groenstraat 30 - 1030 Brussel)

Vereniging van de Islamitische cultuur van Brussel (Haachtsesteenweg 80/82 - 1030 Brussel).

In Antwerpen: Vereniging van Turkse Nationalistische en idealistische arbeiders.

In Beringen: Vereniging van steun aan de Moskee, vzw.

In Eisden: Vereniging van de Islamitische cultuur.

In Heusden-Zolder: Vereniging van de Islamitische Cultuur.

In Maasmechelen: Turks Kultureelhuis (Kruidersweg - Maasmechelen).

Verder worden ook nog een paar professoren in de religie beschuldigd: Mevlet Karaaslan (Antwerpen), Huseyin Akin (Houthalen), Asam AP (Beringen), Suleyman Cayirli, Müntaz Tanriverdi, Mehmet Kolm en Mustafa Karaca (allen uit Gent), tenslotte ook nog Abdullahi Kiskin die attaché is van de religie te Brussel.

Smullen

Rechtzetting

Vorig nummer werd op de voorpagina aangeduid met Bareel, jaargang 2 - nummer 1 - juni 1979. Hier moet « Bareel nr. 5 » worden gelezen daar we doortellen vanaf het ontstaan van Bareel, nr. 1.

In Bareel nr. 5 is de naam van de schrijfster van het artikel « Een ongezonde situatie » (blz. 4-7) weggevalen. Dit artikel werd geschreven door Monique de Jonge.

In dit artikel heeft een drukfout de betekenis van de voorlaatste zin (blz. 6, 1ste kolom) aangetast: i.p.v. « onderdrukken » moet hier « uitdrukken » worden gelezen.

Adres: Delphes-Aragonstraat - Brussel (St. Gillis)

Hugo Swinnen

Ik wil bareel

Als je BAREEL verder wil ontvangen, vul dan deze strook duidelijk en volledig in.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Functie:

Postnummer:

Denkt voor een gratis abonnement op BAREEL in aanmerking te komen om volgende reden:

Neemt een abonnement tegen 200 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 068-0654540-11 van het O.C.G.B. met de vermelding « Abonnement BAREEL ».

Aanduiden wat gewenst wordt en opsturen naar:

Administratie BAREEL
Gallaitstraat 78, 1030 Brussel

Dokumentatie

Deze rubriek wordt verzorgd door Patrick Foré, documentatiedienst O.C.G.B. Materiaal ter aankondiging kunt U zenden aan het O.C.G.B., Gallaitstraat 78, 1030 Brussel, t.a.v. Patrick Foré.

Alle gesommeerde dokumentatie ligt ter inzage op het O.C.G.B. Voor boeken die verkrijgbaar zijn op het O.C.G.B. dient men « dokumentatie » + bestelnummer te vermelden.

Brochures

Dossier Gastarbeid. Uitgegeven door het Kontaktorgaan internationale solidariteit en Elcker ik, 1979, 26 bladzijden.

Het fenomeen gastarbeid wordt hier in een paar facetten klaar bekeken. Een eerste stuk is gewijd aan cijfergegevens, het immigratiebeleid, het patronaat, de overheid en de vakbonden + aanverwante problemen.

Een tweede stuk gaat over de sociale gevolgen: socio-kulturele achtergronden, huisvesting, gezinshereniging. Een laatste stuk tenslotte gaat over beleid: het overheidsbeleid, strijd tegen racisme en stemrecht in '82.

Dit dossier is verkrijgbaar door storting van 30 fr op rekeningnummer 068-0654540-11, van het O.C.G.B., met vermelding « dokumentatie 4.3.DO ».

De Christelijke mutualiteiten hebben onthaalbrochures opgesteld die inlichtingen verstrekken in verband met rechten en verplichtingen inzake gezondheidszorg, ziekte, opname in ziekenhuizen, arbeidsongeschiktheid, enz.

De brochures worden in 5 talen verspreid: Spaans, Portugees, Marokkaans, Italiaans en Turks, er is ook een handleiding in 't Nederlands en 't Frans.

Van de brochures zijn wel een paar proefexemplaren gratis te verkrijgen op aanvraag. De normale prijs is echter 12 fr/ex.

Voor inlichtingen en bestellingen: Poincarélaan 78 1070 Brussel, tel. 02/524.00.20.

Gastarbeiders in België was het april-thema van het T.V. programma Ommekeer. Naar aanleiding daarvan werd een brochure samengesteld die over hetzelfde onderwerp handelt, en een toelichting is van het programma. Thema's zijn: sociale voorzieningen, huisvesting, gezondheidszorg, politieke rechten, racisme en arbeid.

De eindredactie was in handen van Mic Billiet en Bea Matteredne. Inlichtingen over de brochure zijn te verkrijgen bij BRT August Reyerslaan 52, 1040 Brussel, tel. 02/737.31.11.

Tijdschriften rond « gastarbeid »

Sedert eind maart dit jaar verschijnt in Frankrijk een weekblad over de immigratie: **sansfrontière**, 35 Rue Stephenson Paris 75018. Een jaarabonnement kost 160 FF.

Motief. Maandelijks tijdschrift van de stichting publikaties buitenlanders, Oude Gracht 46bis Utrecht. Een greep uit de artikelen van de laatste 2 nummers:

- jongeren prooi grijze wolven
 - werklozen leren taal via arbeidsbureau
 - enquête toont slechte positie vluchtelingen
 - Brits racisme blijkt moeilijk uitroeibaar
- nummer 5/79:
- jongeren leggen nog aarzelend kontakten
 - behalve spieren hebben we ook onze kultuur
 - gratis rechtshulp is een recht.

De Marokkaanse Arbeider. Verschijnt maandelijks, een los nummer kost 1, 5 Fl. Voor een abonnement dient men contact op te nemen met Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland (KMAN), Ferdinand Bolstraat 39 Amsterdam.

Skripties

Edukatieve voorzieningen voor gastarbeiderskinderen op het niveau van kleuter en lager onderwijs in Vlaams België. Bijdrage tot een comparatieve studie.

Marijke Magherman, juli 1979 Fakulteit der psychologische en Pedagogische Wetenschappen. Seminarie van Comparatieve pedagogiek. De skriptie wordt in boekvorm uitgegeven door Acco-Leuven en zal eveneens verkrijgbaar zijn in het O.C.G.B.

Artikelen/Tijdschriften

Le Monde wijdde drie achtereenvolgende dagen, 27, 28 en 29 juni een beschouwend hoofdartikel aan de situatie in Turkije.

Veel elementen komen in deze artikelenreeks aan bod op een vrij vlot leesbare manier.

De artikelen werden geschreven door Jean-Pierre Clerc. De reeks is verkrijgbaar, op stencil, in het O.C.G.B.

Vrede. Maandblad voor internationale politiek en vredesproblemen, Onderbergen 51 9000 Gent.

In het februari en juni nummer verschenen 2 artikelen over Turkije, beiden geschreven door Lea Hendriks. Het eerste handelt over « Politiek geweld in Turkije », het tweede over « Bulent Ecevit: een sociaal-demokraat met Allende-trauma ».

Samenlevingsopbouw. Verschijnt 5 maal per jaar. Een abonnement bekom je door 150 fr over te schrijven op rekeningnummer 738-3060967-57, Tijdschrift Samenlevingsopbouw, Dorpsstraat 8948 Kemmel. Inhoudelijk gaat het vooral over Buurtwerk, Opbouwwerk uitgaande van de praktijk.

BUITENLANDSE VROUWEN IN NEDERLAND

Gesprekken en ervaringen - Landen van herkomst
Situatie en praktijk in Nederland

Boeken

Buitenlandse vrouwen in Nederland. Februari 1979, 104 blz. DIC map 73 uitgegeven door de Horstink.

Na « gesprekken en ervaringen » een deel over de landen van herkomst, meer specifiek Marokko en Turkije, met de kultuurproblemen: islam, gezin, man-vrouw, zwangerschap... Een laatste deel is gewijd aan de situatie en praktijk in Nederland: arbeid, recht, vorming, enz...

Dit boek is verkrijgbaar door storting op het rekeningnummer van het O.C.G.B.: 068-0654540-11 met vermelding « dokumentatie 3.1.BU ».

Koerdisten, beknopt overzicht van de geschiedenis, uitgegeven door de Koerdische Arbeiders en Studentengemeenschap in België: Tékoser.

Na een inleiding waar algemene dingen zoals geografie, bevolking, taal, enz... in staan, wordt met de geschiedenis van de Koerden aangevangen. Verder wordt de situatie in Turkije, Iran, Irak, Syrië en de USSR uiteengezet.

Omar Ben Jelloun

De zomer '79 in Marokko is behalve voor haar toeristische aantrekkingskracht ook bekend voor haar politieke processen.

Deze zomer begon o.a. een zeer speciaal proces over de moord op Omar Ben Jelloun, één van de leiders van de Marokkaanse linkse beweging, op 18 december 1975.

Het is nu pas dat het Marokkaanse Ministerie van « Justitie » onder druk van zowel Marokkaanse als buitenlandse politieke organisaties, personaliteiten en syndikaten heeft besloten om de moordenaars voor het gerecht te brengen.

Dat dit proces zo lang na de moord plaatsgrijpt maakt duidelijk dat het regime het aandeel van haar agenten in deze zaak wil verduisteren en de aandacht van de publieke opinie wil afleiden door de stilte te bewaren of door een nieuwe juridische maskerade.

Omar Ben Jelloun had nl. een zeer belangrijke positie in het politieke en syndikale leven van Marokko. Telkens wanneer het regime een opstand ineensloeg of een « komplot » ontdekte, kwam ook Omar in de gevangenis terecht. Nu dit proces gaat beginnen, is men tot de ontdekking gekomen dat belangrijke stukken van het dossier verdwenen zijn. Zal men ooit te weten komen wie Omar Ben Jelloun heeft vermoord of wie in november '75 Ben Barka vermoordde?

Bezetting 1

In de Nederlandse kranten wordt de laatste tijd nogal wat gepend over een 200-tal Syrisch-orthodoxe kristenen uit Oost-Turkije die op 13 april de St.-Janskathedraal in Den Bosch bezetten. Aanleiding was dat 5 kristen-turken op 11 april te horen kregen dat hun eis tot toelating als politiek vluchteling, verworpen werd door de Almeloze Rechtbank.

Verschillende tientallen lopen door dit precedent gevaar het land uitgezet en teruggestuurd te worden naar Turkije. Daar vrezen ze vervolgd te worden omwille van hun geloof. Dit is volgens staatssecretaris van Justitie, mevrouw Haars, lare en apekool.

Mevr. Haars vond dat van « persoonlijk ondervonden leed van schrijnend karakter » geen sprake was, wat gesteld wordt als criterium voor het verlenen van asiel.

Onder druk van de politieke opinie echter, heeft ze op 19 juni besloten geen enkele kristen-turk tot 1 september van dit jaar, het land uit te zetten. Ondertussen zullen de gevallen individueel bekeken worden en bestudeerd door Justitie en Buitenlandse Zaken aan de hand van bovenvermeld criterium maar van asiel aan alle Turkse kristenen zal geen sprake zijn.

Bezetting 2

Van 29 mei tot 18 juni werd door een 80-tal Marokkanen, Turken en Pakistani, de juridische fakulteit van de universiteit van Amsterdam bezet. Het was het te doen om de 400 regularisatieslachtoffers in Nederland. De regularisatiemaatregel, die in 1975 van kracht werd, hield in dat illegale buitenlandse werknemers een verblijfsvergunning toegewezen kregen als ze konden bewijzen dat ze voor 1 november 1974 in Nederland werkten. 18.000 kwamen er zich aanmelden waarvan 15.000 geregulariseerd werden. Van de 3.000 die toen overbleven zijn er nu nog steeds 400 in Nederland. Deze kunnen het land echter niet uitgezet worden alvorens de Raad van State, in beroep, een uitspraak heeft gedaan.

Vorig jaar nog kregen 182 Marokkanen van die restgroep die in Amsterdam een kerk langdurig bezet hielden, na uitspraak van de Raad van State hun verblijfsvergunning. Daarna echter hielden de meeste politieke partijen en staatssecretaris Haars zich in stilzwijgen en de ganse zaak bleef hangen.

Deze 2 bezettingen tonen duidelijk aan dat er iets fundamenteels schort aan het gevoerde beleid van Mevr. Haars.

Ze blijft steken bij voorgeschreven wetten en bepalingen die een degelijk en humaan beleid in de weg staan.

Het Europa van de immigrant

Van 4 tot 10 juni organiseerden verschillende migrantenorganisaties, buurthuizen en syndikale groepen, het « Festival van de Immigratie » in Frankrijk.

Dit festival werd op 10 juni in Straatsburg afgesloten: een sluiting met een internationaal karakter. Verschillende buitenlandse organisaties hebben eraan deelgenomen, een ge-

volg van een reeks ontmoetingen waarvan de laatste in Amsterdam.

Plaats en datum waren zeker niet willekeurig gekozen: in Straatsburg bevindt zich nl. de zetel van het Europees Parlement en de 10de juni was de dag van de eerste Europese verkiezingen.

Met deze keuze werd benadrukt dat er een ander Europa bestaat, nl. het Europa van de werker en ook van een uitgesloten en genegeerde bevolking: de immigranten.

Tenslotte heeft deze sluitingsdag geleid tot de uitwerking van een Europees Handvest van de Immigratie.

La loi des suspects

Naast België is ook Frankrijk duchtig aan het werken aan een nieuwe verblijfswetgeving. Al is de nieuwe verblijfswetgeving in België een gemiste kans, ze betekent toch wel een stap vooruit in de rechtsbescherming van de vreemdeling.

Frankrijk heeft andere plannen. Het wil zijn vreemde bevolking met 200.000 eenheden per jaar verminderen. Daar toe had het al eerder de fel betwiste terugkeermaatregelen uitgevaardigd. Nu komt daar nog een striktere verblijfswetgeving bij. De « loi Bonnet » moet de overheid toelaten, onder het regime van de openbare orde, de toegang van de vreemdeling strikter, en hun verblijf korter te maken.

Terzelfdertijd is er het voorstel van de in migratiezaken stilaan beruchte Stoléru tot wijziging van het systeem van de arbeids- en verblijfsvergunningen.

Deze voorstellen, waarvan de meeste reeds door de Assemblée werden goedgekeurd, hebben in Franse vakbonds-, onthaal- en vreemdelingenkringen nogal wat opschudding verwekt. Maar ook in juridische kringen worden de voorstellen sterk betwist.

Inderdaad, beide reglementeringen installeren vooral de uitbreiding van bevoegdheden voor de administratieve en politieke overheden (aanhouding en opsluiting zonder gerechtelijke controle), de mogelijkheid tot willekeurige beslissingen, en geen of theoretische beroepsmogelijkheden.

Le mouvement contre le racisme et pour l'amitié entre les peuples (m.r.a.p.) betitelt de wet als « La loi des suspects ».

In Frankrijk draait het racisme op volle toeren.